

До реєстр. № 0377
від 11.06.2026

Верховна Рада України

Відповідно до статті 197 Регламенту Верховної Ради України Комітет розглянув внесений Президентом України проект Закону «Про приєднання України до Угоди між Європейським співтовариством з атомної енергії (Євратом) та державами, що не є членами Європейського Союзу, щодо участі останніх у домовленостях Співтовариства щодо раннього обміну інформацією у випадку радіаційної аварії (ECURIE)» (реєстр. № 0377 від 11.06.2026).

Законопроект розроблено з метою виконання внутрішньодержавних процедур, необхідних для приєднання України до Угоди між Європейським співтовариством з атомної енергії (Євратом) та державами, що не є членами Європейського Союзу, щодо участі останніх у домовленостях Співтовариства щодо раннього обміну інформацією у випадку радіаційної аварії (ECURIE) (далі – Угода про ECURIE), вчиненої 29 січня 2003 року в м. Брюсселі.

Проект Закону розроблено у зв'язку із запрошенням Європейської Комісії щодо приєднання України до Угоди про ECURIE та включенням зазначеного питання до Переговорної позиції України за розділом 15 «Енергетика» Кластеру 4 «Зелений порядок денний та стале з'єднання» під час переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про вступ України до Європейського Союзу.

Прийняття проекту Закону матиме позитивні політичні, правові, соціально економічні наслідки для України, як держави, що дотримується положень укладених міжнародних договорів, забезпечує відповідальне ставлення до питань ядерної безпеки і своєчасного реагування на надзвичайні ситуації з потенційними радіаційними наслідками.

Приєднання України до Угоди про ECURIE є складовою частиною процесу інтеграції України до ЄС в частині забезпечення повноправної участі у механізмі раннього обміну інформацією між компетентними національними органами у випадку радіаційної аварії, спрямованого на підвищення рівня ядерної безпеки та радіаційного захисту, довіри суспільства до рішень органів влади, забезпечення міжнародного режиму ядерної і радіаційної безпеки на регіональному рівні, створенню спільного безпекового середовища на засадах довіри, співробітництва і взаємної допомоги, як основи національної стійкості і додаткового стимулу відновлення та розвитку економічної діяльності.

Угода про ECURIE стосується механізмів сповіщення та обміну інформацією у всіх випадках, коли одна з країн-учасниць або держава-член

Євроатому вирішує вжити заходів широкомасштабного характеру для захисту населення у випадку радіаційної надзвичайної ситуації.

Проект Закону передбачає приєднання України до Угоди про ECURIE з такими заявами:

відповідно до пункту 1 статті 7 Угоди Україна заявляє, що компетентним органом України, який діє як контактний пункт для цілей Угоди, є Державна інспекція ядерного регулювання України;

ця Угода не застосовується на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України до повного припинення збройної агресії Російської Федерації проти України, відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаного державного кордону України, повного контролю України за державним кордоном України та відновлення конституційного ладу на зазначеній території України.

Прийняття проекту Закону не потребує виділення додаткових коштів з Державного бюджету України. Забезпечення ефективного виконання зобов'язань, взятих Україною за Угодою про ECURIE та виконання заходів, передбачених Угодою про ECURIE буде здійснюватися в межах затверджених видатків державного бюджету України на відповідний рік для забезпечення виконання функцій і повноважень Держатомрегулювання за програмою КПКВК 5271010 «Керівництво та управління у сфері ядерного регулювання України».

Приєднання України до Угоди не потребує сплати членських внесків.

За результатами розгляду 23 червня 2026 року на своєму засіданні проекту Закону «Про приєднання України до Угоди між Європейським співтовариством з атомної енергії (Євратом) та державами, що не є членами Європейського Союзу, щодо участі останніх у домовленостях Співтовариства щодо раннього обміну інформацією у випадку радіаційної аварії (ECURIE)», з урахуванням всього вищевикладеного та після всебічного обговорення питання, Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу ухвалив рішення внести законопроект на розгляд Верховної Ради України та рекомендувати прийняти його **за основу і в цілому**.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, проаналізувавши законопроект, не заперечує щодо можливості прийняття проекту Закону.

Доповідачем з цього питання на сесії Верховної Ради України пропонується Голова Державної інспекції ядерного регулювання України О.Коріков, співдоповідачем – голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу І. Климпуш-Цинцадзе.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону «Про імплементацію законодавства Європейського Союзу стосовно вдосконалення регулювання сфер санітарних та фітосанітарних заходів»

(реєстр. № 15058 від 09.03.2026, н. д. Юрчишин П. В. та ін.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Метою законопроєкту є усунення прогалин, виявлених в ході оцінки стану національного законодавства відповідності та імплементаційної спроможності щодо *acquis* ЄС.

Основні напрями змін:

- оновлення регулювання щодо безпечності харчових продуктів, кормів, здоров'я і благополуччя тварин, матеріалів, що контактують із харчовими продуктами, а також державного контролю та обігу ГМО;
- гармонізація термінології та процедури авторизації харчових добавок і новітніх продуктів, запровадження відкритого державного реєстру, посилення вимог до простежуваності та управління ризиками у харчовому ланцюгу;
- удосконалення державного контролю, впровадження ризико-орієнтованих підходів, оновлення правил біобезпеки у тваринництві, вимог до інформації для споживачів та регулювання побічних продуктів тваринного походження відповідно до практик ЄС.

Прийняття законопроєкту дозволить:

- усунути зауваження Європейської Комісії щодо необхідності приведення законодавства України у сфері санітарних та фітосанітарних заходів у відповідність до *acquis* ЄС, які викладено у Звітах Європейської Комісії щодо прогресу України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу за 2023, 2024 та 2025 роки;
- імплементувати у національне законодавство положення *acquis* ЄС, що стосуються регулювання сфер санітарних та фітосанітарних заходів;
- прискорити виконання Україною в повному обсязі своїх зобов'язань у сфері європейської інтеграції, як держави-кандидата на членство у ЄС.

Крім того, в рамках переговорного процесу щодо вступу України до ЄС, прийняття проєкту Закону сприятиме швидкому та ефективному проведенню переговорів про вступ України до ЄС за відповідними переговорними розділами.

Законопроєктом передбачено внесення змін до таких законів України: Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

продуктів», Закон України «Про молоко та молочні продукти», Закон України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною», Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я тварин та благополуччя тварин», Закон України «Про безпечність та гігієну кормів», Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», Закон України «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин», Закон України «Про матеріали і предмети, призначені для контакту з харчовими продуктами», Закон України «Про географічні зазначення спиртних напоїв» та Закон України «Про державне регулювання генетично-інженерної діяльності та державний контроль за розміщенням на ринку».

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Законопроект охоплюється положеннями Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Глави IV «Санітарні та фітосанітарні заходи» та Додатком V Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання законопроекту, регулюються:

Регламентом 178/2002 Європейського Парламенту та Ради від 28 січня 2002 року про встановлення загальних принципів і вимог права щодо харчування, створення Європейського органу з безпечності харчових продуктів та встановлення процедур у питаннях, пов'язаних із безпечністю харчових продуктів;

- Директивою 1999/2/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 лютого 1999 року про наближення законодавств держав-членів щодо харчових продуктів та харчових інгредієнтів, оброблених іонізуючим випромінюванням;

- Директивою 2002/46/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 10 червня 2002 року про наближення законодавства держав-членів щодо дієтичних добавок;

- Регламентом (ЄС) № 852/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року про гігієну харчових продуктів;

- Регламентом (ЄС) № 1924/2006 Європейського Парламенту та Ради від 20 грудня 2006 року про харчові та корисні для здоров'я твердження, що наводяться на харчових продуктах (далі - Регламент 1924/2006);

- Регламентом Комісії (ЄС) № 353/2008 від 18 квітня 2008 року про встановлення імплементаційних правил щодо заявок на авторизацію тверджень про користь для здоров'я, як це передбачено статтею 15 Регламенту (ЄС) № 1924/2006 Європейського Парламенту та Ради;

- Виконавчим Регламентом Комісії (ЄС) № 208/2013 від 11 березня 2013 року про вимоги до простежуваності паростків та насіння, призначених для виробництва паростків;

- Регламентом Комісії (ЄС) № 210/2013 від 11 березня 2013 року про затвердження підприємств, що виробляють паростки, відповідно до Регламенту (ЄС) № 852/2004 Європейського Парламенту та Ради;

- Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/625 від 15 березня 2017 року про офіційний контроль та іншу офіційну діяльність, що провадиться для забезпечення застосування положень харчового та кормового права, правил щодо здоров'я і благополуччя тварин, здоров'я рослин та засобів захисту рослин, внесення змін до регламентів Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 999/2001, (ЄС) № 396/2005, (ЄС) № 1069/2009, (ЄС) № 1107/2009, (ЄС) № 1151/2012, (ЄС) № 652/2014, (ЄС) 2016/429 та (ЄС) 2016/2031, регламентів Ради (ЄС) № 1/2005 та (ЄС) № 1099/2009 та директив Ради 98/58/ЄС, 1999/74/ЄС, 2007/43/ЄС, 2008/119/ЄС та 2008/120/ЄС, та про скасування регламентів Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 854/2004 та (ЄС) № 882/2004, директив Ради 89/608/ЄЕС, 89/662/ЄЕС, 90/425/ЄЕС, 91/496/ЄЕС, 96/23/ЄС, 96/93/ЄС та 97/78/ЄС та Рішення Ради 92/438/ЄЕС (Регламент про офіційний контроль);

- Регламентом (ЄС) № 999/2001 Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2001 року, яким встановлюються правила щодо попередження, контролю та викорінення деяких трансмісивних губчастих енцефалопатій;

- Регламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1069/2009 від 21 жовтня 2009 року, яким встановлюються ветеринарно-санітарні вимоги до побічних продуктів і похідних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною;

- Регламентом Комісії (ЄС) № 142/2011 від 25 лютого 2011 року про виконання Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1069/2009, яким встановлюються ветеринарно-санітарні вимоги до побічних продуктів і похідних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, та про виконання Директиви Ради 97/78/ЄС щодо окремих зразків і виробів, які не підлягають ветеринарним перевіркам на кордоні згідно з цією Директивою;

- Регламентом Комісії (ЄС) № 284/2011 від 22 березня 2011 року, що встановлює спеціальні умови та детальні процедури імпорту кухонного посуду з поліамідного та меламінового пластику, що походить або відправлений з Китайської Народної Республіки та Спеціального адміністративного району Гонконг, Китай;

- Делегованим Регламентом Комісії (ЄС) 2022/2292 від 6 вересня 2022 року, що доповнює Регламент (ЄС) 2017/625 Європейського Парламенту і Ради щодо вимог до ввезення до Союзу вантажів з продуктивними тваринами, та певних товарів, призначених для споживання людиною;

- Регламентом Комісії (ЄС) 2022/1616 від 15 вересня 2022 року про перероблені пластикові матеріали та вироби, призначені для контакту з харчовими продуктами;

- Директивою 2002/32/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 травня 2002 року про небажані речовини в кормах для тварин;

- Регламентом (ЄС) № 1831/2003 Європейського Парламенту та Ради від 22 вересня 2003 року про добавки для використання у годівлі тварин;

- Регламентом (ЄС) № 183/2005 Європейського Парламенту та Ради від 12 січня 2005 року, що встановлює вимоги до гігієни кормів;

- Регламентом (ЄС) № 767/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року про розміщення на ринку та використання кормів, що вносить зміни до Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1831/2003 та скасовує Директиву Ради 79/373/ЄЕС, Директиву Комісії 80/511/ЄЕС, Директиви Ради 82/471/ЄЕС, 83/228/ЄЕС, 93/74/ЄЕС, 93/113/ЄС та 96/25/ЄС та Рішення Комісії 2004/217/ЄС;

- Регламентом Комісії (ЄС) 2015/786 від 19 травня 2015 року, що визначає критерії прийнятності для процесів детоксикації, що застосовуються до продуктів, призначених для корму тварин, як це передбачено Директивою 2002/32/ЄС Європейського Парламенту та Ради;

- Регламентом (ЄС) № 1169/2011 Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2011 року про надання інформації про харчові продукти споживачам, про внесення змін до Регламентів (ЄС) № 1924/2006 та (ЄС) № 1925/2006 Європейського Парламенту та Ради, а також про скасування Директиви Комісії 87/250/ЄЕС, Директиви Ради 90/496/ЄЕС, Директиви Комісії 1999/10/ЄС, Директиви Європейського Парламенту та Ради 2000/13/ЄС, Директив Комісії 2002/67/ЄС та 2008/5/ЄС та Регламенту Комісії (ЄС) № 608/2004;

- Делегованим регламентом Комісії (ЄС) 2024/2512 від 17 квітня 2024 року про внесення змін до Додатка II до Регламенту (ЄС) № 1169/2011 Європейського Парламенту та Ради про надання споживачам інформації про харчові продукти стосовно бегенової кислоти з гірчичного насіння, яка використовується у виробництві певних емульгаторів;

- Регламентом (ЄС) 2016/429 Європейського Парламенту та Ради від 9 березня 2016 року про заразні хвороби тварин та внесення змін і скасування деяких актів у сфері здоров'я тварин;

- Імплементативним регламентом Комісії (ЄС) 2018/1882 від 3 грудня 2018 року про застосування певних правил профілактики та контролю захворювань до категорій перелічених хвороб та встановлення переліку видів та груп видів, що становлять значний ризик поширення цих перелічених хвороб;

- Регламентом (ЄС) 2019/4 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2018 року про виробництво, введення в обіг та використання лікувальних кормів, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 183/2005 Європейського Парламенту та Ради та скасовує Директиву Ради 90/167/ЄЕС;

- Делегованим регламентом Комісії (ЄС) 2020/689 від 17 грудня 2019 року, що доповнює Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2016/429 щодо правил спостереження, програм ерадикації та статусу вільного від хвороби для певних хвороб, що входять до списку, та нових хвороб;

- Регламентом (ЄС) № 1935/2004 Європейського Парламенту та Ради від 27 жовтня 2004 року про матеріали та вироби, призначені для контакту з харчовими продуктами, та про скасування Директив 80/590/ЄЕС та 89/109/ЄЕС;

- Регламентом (ЄС) № 1829/2003 Європейського Парламенту та Ради від 22 вересня 2003 року про генетично модифіковані харчові продукти та корми;

- Регламентом (ЄС) № 1830/2003 Європейського Парламенту та Ради від 22 вересня 2003 року щодо відстеження та маркування генетично модифікованих

організмів, а також відстеження харчових продуктів і кормів, вироблених з генетично модифікованих організмів, та про внесення змін до Директиви 2001/18/ЄС;

- Директивою Європейського Парламенту та Ради 2009/41/ЄС від 6 травня 2009 року про використання генетично модифікованих мікроорганізмів у замкнених умовах;

- Директивою 2001/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 березня 2001 року про навмисне вивільнення в навколишнє середовище генетично модифікованих організмів та про скасування Директиви Ради 90/220/ЄЕС;

- Регламентом (ЄС) № 1946/2003 Європейського Парламенту та Ради від 15 липня 2003 року про транскордонне переміщення генетично модифікованих організмів;- Регламентом Комісії (ЄС) № 1981/2006 від 22 грудня 2006 року про детальні правила імплементації статті 32 Регламенту (ЄС) № 1829/2003 Європейського Парламенту та Ради щодо референс-лабораторії Співтовариства з генетично модифікованих організмів;

- Регламентом (ЄС) № 853/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року, що встановлює спеціальні гігієнічні правила для харчових продуктів тваринного походження;

- Рекомендаціями Комісії від 13 липня 2010 року щодо керівних принципів розробки національних заходів щодо співіснування з метою уникнення ненавмисної присутності ГМО в традиційних та органічних культурах.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

Законопроект розроблено на виконання зобов'язань України, передбачених Главою 4 «Санітарні та фітосанітарні заходи» Угоди про асоціацію, зокрема статтями 59–64 та 66–68, які визначають мету співробітництва у сфері санітарних і фітосанітарних заходів, встановлюють обов'язок наближення законодавства України до *acquis* ЄС у сфері безпечності харчових продуктів, ветеринарної та фітосанітарної політики, а також регулюють питання забезпечення прозорості, функціонування системи офіційного контролю, визнання еквівалентності заходів і управління ризиками.

Водночас необхідність подальшого вдосконалення національного законодавства у зазначених сферах підтверджується й оцінками Європейської Комісії. Так, відповідно до Звіту Європейської Комісії щодо прогресу України в межах Пакета розширення Європейського Союзу, оприлюдненого у листопаді 2025 року, Україні необхідно прискорити узгодження національного законодавства з *acquis* ЄС у сферах загального законодавства про харчові продукти, здоров'я тварин, здоров'я та захисту рослин, генетично модифікованих організмів та офіційного контролю, а також завершити гармонізацію законодавства у сфері благополуччя тварин і посилити адміністративну спроможність для його ефективного впровадження.

З огляду на необхідність забезпечення подальшого швидкого та ефективного проведення переговорів щодо вступу України до Європейського Союзу, Україна має продовжити роботу з імплементації актів права ЄС до національного законодавства,

зокрема в межах переговорного розділу 12 «Безпечність харчових продуктів, ветеринарна та фітосанітарна політика». У цьому контексті прийняття законопроекту сприятиме виконанню рекомендацій Європейської Комісії та подальшому просуванню переговорного процесу щодо членства України в Європейському Союзі.

Разом з тим аналіз положень законопроекту свідчить про наявність окремих положень, що не повною мірою узгоджуються з *acquis* ЄС. Зокрема, у змінах до статті 31-1 «Загальні засади державної реєстрації окремих об'єктів санітарних заходів» зберігається підхід до державної реєстрації харчових добавок, який не відповідає повідомному механізму, передбаченому в статті 10 Директиви № 2002/46/ЄС; положення статті 31-6 частково відповідають статті 15 Регламенту № 1924/2006, оскільки визначають порядок подання та направлення заяв щодо авторизації тверджень про користь для здоров'я, однак не містять передбачених Регламентом вимог до змісту такої заяви; положення статті 32-3 щодо обробки харчових продуктів іонізуючим випромінюванням не враховують у повному обсязі вимоги Директиви № 1999/2/ЄС, зокрема щодо умов дозволеності опромінення (стаття 3 та Додаток I) та джерел випромінювання (стаття 3 та Додаток II), а також статтю 6 Директиви щодо маркування опромінених харчових продуктів.

Відповідно до статті 26 «Маркування ГМО та ГМ-продукції» законопроекту передбачено вимогу маркування ГМ-продукції лише «яка складається з більше ніж одного інгредієнта» не узгоджується зі статтею 4 Регламенту (ЄС) № 1830/2003, який поширює вимогу маркування на всю ГМ-продукцію без винятку, відтак ГМ-продукція з одним інгредієнтом згідно із законопроектом маркуванню не підлягатиме.

Нова стаття законопроекту 10-1 «Вимоги до матеріалів і предметів з переробленого пластику» не передбачає присвоєння унікальних номерів авторизованим процесам переробки (RAN) та новітнім технологіям (NTN), які є обов'язковими складовими публічного реєстру за статтею 24 (3) Регламенту (ЄС) № 2022/1616, а також не розкриває змісту «умов авторизації процесів переробки» (ч. 4 п. 2), тоді як стаття 19(2) того ж Регламенту чітко встановлює обов'язкові елементи рішення про авторизацію: номер RAN, назву та технологію процесу переробки, ім'я та адресу власника, спеціальні вимоги до деконтамінації, попередньої та подальшої обробки, вимоги до моніторингу відповідності, умови маркування переробленого пластику.

Також Головне науково-експертне управління та Уряд у своїх висновках звертають увагу на невідповідності законопроекту окремим положенням *acquis* ЄС, які потребують додаткового доопрацювання під час подальшого розгляду законопроекту.

Крім того, слід зазначити, що у зв'язку зі зверненням Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики законопроект 31 березня

2026 року було направлено Урядом до Європейської Комісії для проведення попередньої експертизи на відповідність *acquis* ЄС.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу
Законопроект спрямований на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) та виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, однак потребує доопрацювання з урахуванням зазначених зауважень і подальшого аналізу після оцінки Європейської Комісії.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення державного регулювання сфер санітарних та фітосанітарних заходів»

(реєстр. № 15058-1 від 17.03.2026, н. д. Кириченко М. О.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Проєкт поданий як альтернативний до проєкту Закону України «Про імплементацію законодавства Європейського Союзу стосовно вдосконалення регулювання сфер санітарних та фітосанітарних заходів» (реєстр. № 15058 від 09.03.2026).

Його метою визначено «усунення прогалин, виявлених в ході оцінки стану національного законодавства відповідності та імплементаційної спроможності щодо *acquis* ЄС» шляхом приведення положень відповідних законів України у відповідність до вимог окремих норм таких актів права ЄС». Для цього у ньому пропонується внесення відповідних змін до Земельного кодексу України та законів України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», «Про молоко та молочні продукти», «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною» тощо.

Частина положень законопроєкту збігається за змістом з відповідними положеннями законопроєкту реєстр. № 15058.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Законопроєкт охоплюється положеннями Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Глави IV «Санітарні та фітосанітарні заходи» та Додатком V Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання законопроєкту, регулюються:

- Регламентом 178/2002 Європейського Парламенту та Ради від 28 січня 2002 року про встановлення загальних принципів і вимог права щодо харчування,

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

створення Європейського органу з безпеки харчових продуктів та встановлення процедур у питаннях, пов'язаних із безпекою харчових продуктів;

- Директивою 1999/2/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 лютого 1999 року про наближення законодавств держав-членів щодо харчових продуктів та харчових інгредієнтів, оброблених іонізуючим випромінюванням;

- Директивою 2002/46/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 10 червня 2002 року про наближення законодавства держав-членів щодо дієтичних добавок;

- Регламентом (ЄС) № 852/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року про гігієну харчових продуктів;

- Регламентом (ЄС) № 1924/2006 Європейського Парламенту та Ради від 20 грудня 2006 року про харчові та корисні для здоров'я твердження, що наводяться на харчових продуктах (далі - Регламент 1924/2006);

- Регламентом Комісії (ЄС) № 353/2008 від 18 квітня 2008 року про встановлення імплементаційних правил щодо заявок на авторизацію тверджень про користь для здоров'я, як це передбачено статтею 15 Регламенту (ЄС) № 1924/2006 Європейського Парламенту та Ради;

- Виконавчим Регламентом Комісії (ЄС) № 208/2013 від 11 березня 2013 року про вимоги до простежуваності паростків та насіння, призначених для виробництва паростків;

- Регламентом Комісії (ЄС) № 210/2013 від 11 березня 2013 року про затвердження підприємств, що виробляють паростки, відповідно до Регламенту (ЄС) № 852/2004 Європейського Парламенту та Ради;

- Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/625 від 15 березня 2017 року про офіційний контроль та іншу офіційну діяльність, що провадиться для забезпечення застосування положень харчового та кормового права, правил щодо здоров'я і благополуччя тварин, здоров'я рослин та засобів захисту рослин, внесення змін до регламентів Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 999/2001, (ЄС) № 396/2005, (ЄС) № 1069/2009, (ЄС) № 1107/2009, (ЄС) № 1151/2012, (ЄС) № 652/2014, (ЄС) 2016/429 та (ЄС) 2016/2031, регламентів Ради (ЄС) № 1/2005 та (ЄС) № 1099/2009 та директив Ради 98/58/ЄС, 1999/74/ЄС, 2007/43/ЄС, 2008/119/ЄС та 2008/120/ЄС, та про скасування регламентів Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 854/2004 та (ЄС) № 882/2004, директив Ради 89/608/ЄЕС, 89/662/ЄЕС, 90/425/ЄЕС, 91/496/ЄЕС, 96/23/ЄС, 96/93/ЄС та 97/78/ЄС та Рішення Ради 92/438/ЄЕС (Регламент про офіційний контроль);

- Регламентом (ЄС) № 999/2001 Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2001 року, яким встановлюються правила щодо попередження, контролю та викорінення деяких трансмісивних губчастих енцефалопатій;

- Регламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1069/2009 від 21 жовтня 2009 року, яким встановлюються ветеринарно-санітарні вимоги до побічних продуктів і похідних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною;

- Регламентом Комісії (ЄС) № 142/2011 від 25 лютого 2011 року про виконання Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1069/2009, яким встановлюються ветеринарно-санітарні вимоги до побічних продуктів і похідних

продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, та про виконання Директиви Ради 97/78/ЄС щодо окремих зразків і виробів, які не підлягають ветеринарним перевіркам на кордоні згідно з цією Директивою;

- Регламентом Комісії (ЄС) № 284/2011 від 22 березня 2011 року, що встановлює спеціальні умови та детальні процедури імпорту кухонного посуду з поліамідного та меламінового пластику, що походить або відправлений з Китайської Народної Республіки та Спеціального адміністративного району Гонконг, Китай;

- Делегованим Регламентом Комісії (ЄС) 2022/2292 від 6 вересня 2022 року, що доповнює Регламент (ЄС) 2017/625 Європейського Парламенту і Ради щодо вимог до ввезення до Союзу вантажів з продуктивними тваринами, та певних товарів, призначених для споживання людиною;- Регламентом Комісії (ЄС) 2022/1616 від 15 вересня 2022 року про перероблені пластикові матеріали та вироби, призначені для контакту з харчовими продуктами;

- Директивою 2002/32/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 травня 2002 року про небажані речовини в кормах для тварин;

- Регламентом (ЄС) № 1831/2003 Європейського Парламенту та Ради від 22 вересня 2003 року про добавки для використання у годівлі тварин;

- Регламентом (ЄС) № 183/2005 Європейського Парламенту та Ради від 12 січня 2005 року, що встановлює вимоги до гігієни кормів;

- Регламентом (ЄС) № 767/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року про розміщення на ринку та використання кормів, що вносить зміни до Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1831/2003 та скасовує Директиву Ради 79/373/ЄЕС, Директиву Комісії 80/511/ЄЕС, Директиви Ради 82/471/ЄЕС, 83/228/ЄЕС, 93/74/ЄЕС, 93/113/ЄС та 96/25/ЄС та Рішення Комісії 2004/217/ЄС;

- Регламентом Комісії (ЄС) 2015/786 від 19 травня 2015 року, що визначає критерії прийнятності для процесів детоксикації, що застосовуються до продуктів, призначених для корму тварин, як це передбачено Директивою 2002/32/ЄС Європейського Парламенту та Ради;- Регламентом (ЄС) № 1169/2011 Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2011 року про надання інформації про харчові продукти споживачам, про внесення змін до Регламентів (ЄС) № 1924/2006 та (ЄС) № 1925/2006 Європейського Парламенту та Ради, а також про скасування Директиви Комісії 87/250/ЄЕС, Директиви Ради 90/496/ЄЕС, Директиви Комісії 1999/10/ЄС, Директиви Європейського Парламенту та Ради 2000/13/ЄС, Директив Комісії 2002/67/ЄС та 2008/5/ЄС та Регламенту Комісії (ЄС) № 608/2004;

- Делегованим регламентом Комісії (ЄС) 2024/2512 від 17 квітня 2024 року про внесення змін до Додатка II до Регламенту (ЄС) № 1169/2011 Європейського Парламенту та Ради про надання споживачам інформації про харчові продукти стосовно бегенової кислоти з гірчичного насіння, яка використовується у виробництві певних емульгаторів;- Регламентом (ЄС) 2016/429 Європейського Парламенту та Ради від 9 березня 2016 року про заразні хвороби тварин та внесення змін і скасування деяких актів у сфері здоров'я тварин;

- Імплементативним регламентом Комісії (ЄС) 2018/1882 від 3 грудня 2018 року про застосування певних правил профілактики та контролю захворювань до категорій

перелічених хвороб та встановлення переліку видів та груп видів, що становлять значний ризик поширення цих перелічених хвороб;

- Регламентом (ЄС) 2019/4 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2018 року про виробництво, введення в обіг та використання лікувальних кормів, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 183/2005 Європейського Парламенту та Ради та скасовує Директиву Ради 90/167/ЄЕС;- Делегованим регламентом Комісії (ЄС) 2020/689 від 17 грудня 2019 року, що доповнює Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2016/429 щодо правил спостереження, програм ерадикації та статусу вільного від хвороби для певних хвороб, що входять до списку, та нових хвороб;- Регламентом (ЄС) № 1935/2004 Європейського Парламенту та Ради від 27 жовтня 2004 року про матеріали та вироби, призначені для контакту з харчовими продуктами, та про скасування Директив 80/590/ЄЕС та 89/109/ЄЕС;

- Регламентом (ЄС) № 1829/2003 Європейського Парламенту та Ради від 22 вересня 2003 року про генетично модифіковані харчові продукти та корми;

- Регламентом (ЄС) № 1830/2003 Європейського Парламенту та Ради від 22 вересня 2003 року щодо відстеження та маркування генетично модифікованих організмів, а також відстеження харчових продуктів і кормів, вироблених з генетично модифікованих організмів, та про внесення змін до Директиви 2001/18/ЄС;

- Директивою Європейського Парламенту та Ради 2009/41/ЄС від 6 травня 2009 року про використання генетично модифікованих мікроорганізмів у замкнених умовах;

- Директивою 2001/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 березня 2001 року про навмисне вивільнення в навколишнє середовище генетично модифікованих організмів та про скасування Директиви Ради 90/220/ЄЕС;

- Регламентом (ЄС) № 1946/2003 Європейського Парламенту та Ради від 15 липня 2003 року про транскордонне переміщення генетично модифікованих організмів;

- Регламентом Комісії (ЄС) № 1981/2006 від 22 грудня 2006 року про детальні правила імплементації статті 32 Регламенту (ЄС) № 1829/2003 Європейського Парламенту та Ради щодо референс-лабораторії Співтовариства з генетично модифікованих організмів;

- Регламентом (ЄС) № 853/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року, що встановлює спеціальні гігієнічні правила для харчових продуктів тваринного походження;

- Рекомендаціями Комісії від 13 липня 2010 року щодо керівних принципів розробки національних заходів щодо співіснування з метою уникнення ненавмисної присутності ГМО в традиційних та органічних культурах.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

Законопроект поданий як альтернативний до законопроекту реєстр. № 15058 від 09.03.2026 та спрямований на усунення прогалін у національному законодавстві щодо *acquis* ЄС шляхом приведення відповідних законів України у відповідність до вимог актів права Європейського Союзу.

Водночас необхідність подальшого вдосконалення національного законодавства у зазначених сферах підтверджується оцінками Європейської Комісії. Відповідно до Звіту Європейської Комісії щодо прогресу України в межах Пакета розширення Європейського Союзу, оприлюдненого у листопаді 2025 року, Україні необхідно прискорити узгодження національного законодавства з *acquis* ЄС у сферах загального законодавства про харчові продукти, здоров'я тварин, здоров'я та захисту рослин, генетично модифікованих організмів та офіційного контролю.

Частина положень альтернативного законопроекту збігається за змістом з відповідними положеннями законопроекту реєстр. № 15058. Зауваження щодо невідповідності окремих положень праву Європейського Союзу полягають у такому.

Відповідно до статті 31-1 «Загальні засади державної реєстрації окремих об'єктів санітарних заходів» зберігається підхід до державної реєстрації харчових добавок, який не відповідає повідомному механізму, передбаченому в статті 10 Директиви № 2002/46/ЄС; положення статті 31-6 частково відповідають статті 15 Регламенту № 1924/2006, оскільки визначають порядок подання та направлення заяв щодо авторизації тверджень про користь для здоров'я, однак не містять передбачених Регламентом вимог до змісту такої заяви; положення статті 32-3 щодо обробки харчових продуктів іонізуючим випромінюванням не враховують у повному обсязі вимоги Директиви № 1999/2/ЄС, зокрема щодо умов дозволеності опромінення (стаття 3 та Додаток I) та джерел випромінювання (стаття 3 та Додаток II), а також статтю 6 Директиви щодо маркування опромінених харчових продуктів.

Стаття 26 «Маркування ГМО та ГМ-продукції» законопроекту передбачено вимогу маркування ГМ-продукції лише «яка складається з більше ніж одного інгредієнта» не узгоджується зі статтею 4 Регламенту (ЄС) № 1830/2003, який поширює вимогу маркування на всю ГМ-продукцію без винятку, відтак ГМ-продукція з одним інгредієнтом згідно із законопроектом маркуванню не підлягатиме.

Нова стаття законопроекту 10-1 «Вимоги до матеріалів і предметів з переробленого пластику» не передбачає присвоєння унікальних номерів авторизованим процесам переробки (RAN) та новітнім технологіям (NTN), які є обов'язковими складовими публічного реєстру за статтею 24 (3) Регламенту (ЄС) № 2022/1616, а також не розкриває змісту «умов авторизації процесів переробки» (ч. 4 п. 2), тоді як стаття 19(2) того ж Регламенту чітко встановлює обов'язкові елементи рішення про авторизацію: номер RAN, назву та технологію процесу переробки, ім'я та адресу власника, спеціальні вимоги до деконтамінації, попередньої та подальшої обробки, вимоги до моніторингу відповідності, умови маркування переробленого пластику.

Разом з тим серед іншого альтернативний законопроект в статті 31 «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин» пропонує збільшити строк запровадження карантину з 24 до 72 годин порівняно з законопроектом реєстр. № 15058, тоді як стаття 60(b) Регламенту № 2016/429 вимагає від компетентного

органу негайно встановити обмежувальну зону у разі офіційного підтвердження спалаху хвороби тварин категорії «А», відтак коротший строк основного законопроекту краще відповідає цій вимозі.

Крім того, зміни до Земельного кодексу України та Закону України «Про оренду землі», включені до альтернативного законопроекту, не відносяться до предмету регулювання у сфері санітарних та фітосанітарних заходів і виходять за межі переговорного розділу 12 «Безпечність харчових продуктів, ветеринарна та фітосанітарна політика».

Також Головне науково-експертне управління та Уряд у своїх висновках звертають увагу на невідповідності законопроекту окремим положенням, зокрема праву Європейського Союзу.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Законопроект **частково відповідає** міжнародно-правовим зобов'язанням у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу та потребує **доопрацювання** з урахуванням зазначених зауважень.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000EED52E0043BFDC00
Дійсний до: 16.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-20/10-2026/151661 від 24.06.2026

2272179

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про особливості управління юридичними особами окремих організаційно-правових форм, учасниками (засновниками) яких є територіальні громади, районні, обласні ради

(реєстр. № 15121 від 01.04.2026, н.д. Мовчан О.В., Марчук І.П. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою створення правових засад для переходу до сучасної моделі управління юридичними особами комунальної форми власності, заснованої на принципах ефективності, прозорості та підзвітності, а також орієнтованої на забезпечення фінансової стійкості таких юридичних осіб, зниження ризиків неефективного управління та підвищення якості суспільно важливих послуг.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Додатку XXXVI Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

– Директивою (ЄС) 2017/1132 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 р., що стосуються певних аспектів корпоративного права (OJ L 169, 30.6.2017, р. 46–127) (далі – Директива 2017/1132);

– Принципами корпоративного управління ОЕСР.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Законопроектом визначаються загальні засади управління комунальними підприємствами, спільними комунальними підприємствами та господарськими товариствами, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать одній або кільком територіальним громадам, районній, обласній раді.

Проект Закону передбачає можливість застосування однорівневої структури управління у формі ради директорів відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства», якщо більшість її кількісного складу становлять незалежні невиконавчі директори. У такому разі до ради директорів та її членів застосовуються положення цього Закону, встановлені для наглядової ради та виконавчих органів.

Законопроектом також врегульовується розподіл повноважень між представницьким органом місцевого самоврядування, районною, обласною радою, їх виконавчими органами, а щодо господарських товариств загальними зборами акціонерів (учасників), наглядовими радами та виконавчими органами.

Згідно з положеннями *статті 387 Угоди про асоціацію*, визнаючи важливість комплексного застосування ефективних правил та методики у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту, з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі, Сторони домовилися співробітничати:

а) з питань захисту прав акціонерів, кредиторів та інших заінтересованих сторін відповідно до вимог ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXIV до цієї Угоди;

б) щодо впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів та поступового наближення до права ЄС у сфері бухгалтерського обліку та аудиту згідно з Додатком XXXV до цієї Угоди;

с) з питань подальшого розвитку політики корпоративного управління відповідно до міжнародних стандартів, а також поступового наближення до правил та рекомендацій ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXVI до цієї Угоди.

Сторони спрямовують свою діяльність на обмін інформацією та досвідом щодо існуючих систем та відповідних нововведень в зазначених сферах. Крім того, Сторони намагаються покращити обмін інформацією між національним реєстром України та бізнес-реєстрами держав-членів ЄС.

Законопроектом пропонується закріпити принцип операційної незалежності, відповідно до якого не допускається втручання вищого органу

управління у прийнятті рішень наглядовою радою та виконавчим органом, а наглядова рада не повинна втручатися в операційну діяльність виконавчого органу, крім випадків, прямо передбачених законом або статутом.

Зазначене відповідає пункту П.С. розділу II «Держава у ролі власника» Керівних принципів ОЕСР, відповідно до якого держава має дозволити Наглядовим радам підприємств державної форми власності виконувати свої обов'язки та поважати їхню незалежність.

Проект Закону визначає, що політика комунальної власності встановлює загальні засади управління відповідними юридичними особами, зокрема підходи до створення, реорганізації і ліквідації комунальних підприємств, спільних комунальних підприємств і господарських товариств, цілі залишення їх у комунальній власності, підходи до класифікації таких юридичних осіб, вимоги до фінансових і нефінансових цілей їх діяльності, засади щодо розкриття інформації, звітності, винагороди керівників та членів органів управління, а також підходи до управління об'єктами комунальної власності, переданими таким юридичним особам у користування чи в межах публічно-приватного партнерства або концесії. Методичні рекомендації та примірна політика комунальної власності затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики.

На підставі політики комунальної власності та після консультацій з наглядовою радою уповноважений орган місцевого самоврядування, а у господарських товариствах - загальні збори акціонерів (учасників), щороку затверджують лист очікувань власника. Такий лист включає короткі середньострокові фінансові та нефінансові цілі діяльності комунального підприємства, спільного комунального підприємства або господарського товариства та є основою для стратегічного планування їх діяльності. Відповідно до листа очікувань власника і стратегічного плану розвитку наглядова рада забезпечує затвердження стратегічного плану розвитку, а виконавчий орган складає і виконує річний фінансовий план, річний інвестиційний план та інвестиційний план на середньострокову перспективу.

Зазначені положення відповідають розділу II «Держава у ролі власника» Керівних принципів ОЕСР, відповідно до якого держава повинна діяти як інформований та активний власник, забезпечуючи тим самим, щоб управління підприємствами з державною участю здійснювалося на основі прозорості та підзвітності, та з високим ступенем професіоналізму та ефективності.

Згідно з пунктом П.Ф. держава має діяти як інформований та активний власник і здійснювати свої права власності відповідно до правової структури кожного підприємства та залежно від відповідного рівня власності або контролю. Її основні обов'язки включають, зокрема:

П.Ф.3. Встановлення та моніторинг реалізації широких повноважень і вимог для держпідприємств, у тому числі щодо фінансових цілей, цілей структури капіталу, ступеню прийнятності ризику та сталого розвитку, які відповідають підставам володіння державною власністю.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону не суперечить Угоді про асоціацію та праву Європейського Союзу.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо удосконалення корпоративного управління в юридичних особах приватного права

(реєстр. № 15148 від 09.04.2026, н.д. Калаур І.Р.)¹

1. Загальна характеристика законопроекту.

Законопроект, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою приведення вітчизняного законодавства до права Європейського Союзу на виконання Угоди про асоціацію.

Запропоновані зміни спрямовані на удосконалення положень Цивільного кодексу України шляхом доповнення положень про корпоративний договір, що є одним із дієвих правових інструментів впливу на управління товариством, зумовлено потребою учасників юридичних осіб приватного права здійснювати домовленості між собою щодо реалізації свого права участі в управлінні товариством та інших прав, що позитивно впливатиме на ефективне функціонування органів управління, зокрема таких як загальні збори учасників у контексті їх скликання, проведення та прийняття рішень зі стратегічних питань діяльності юридичної особи.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Додатку XXXVI Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

– Регламентом (ЄС) 593/2008 Європейського Парламенту та Ради від 17 червня 2008 року про право, що застосовується до договірних зобов'язань (Рим I) (OJ L 177, 4.7.2008, pp. 6–16) (далі – Регламент 593/2008);

– Директивою (ЄС) 2017/1132 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 р., що стосуються певних аспектів корпоративного права (OJ L 169, 30.6.2017, p. 46–127) (далі – Директива 2017/1132);

– Принципами корпоративного управління ОЕСР.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Проект Закону передбачає внесення змін до Цивільного кодексу України щодо удосконалення корпоративного управління в юридичних особах приватного права шляхом закріплення ефективного інструменту у формі правової конструкції «корпоративний договір» для можливості його застосування учасниками будь-якої організаційно-правової форми юридичних осіб приватного права.

Згідно з положеннями *статті 387 Угоди про асоціацію*, визнаючи важливість комплексного застосування ефективних правил та методики у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту, з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі, Сторони домовилися співробітничати:

а) з питань захисту прав акціонерів, кредиторів та інших заінтересованих сторін відповідно до вимог ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXIV до цієї Угоди;

б) щодо впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів та поступового наближення до права ЄС у сфері бухгалтерського обліку та аудиту згідно з Додатком XXXV до цієї Угоди;

в) з питань подальшого розвитку політики корпоративного управління відповідно до міжнародних стандартів, а також поступового наближення до правил та рекомендацій ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXVI до цієї Угоди.

Сторони спрямовують свою діяльність на обмін інформацією та досвідом щодо існуючих систем та відповідних нововведень в зазначених сферах. Крім того, Сторони намагаються покращити обмін інформацією між національним реєстром України та бізнес-реєстрами держав-членів ЄС.

В цілому запропоновані законопроектом положення щодо корпоративного договору не суперечать праву Європейського Союзу, разом з цим, додатково необхідно зазначити, що в частині першій *статті 282 Угоди про асоціацію* встановлено, що Сторони створюють та підтримують ефективне та передбачуване законодавче середовище для суб'єктів господарської діяльності, що займаються бізнесом на своїй території, особливо для малих, при цьому належним чином враховуючи вимоги правової визначеності та пропорційності.

Окремі норми законопроекту не відповідають цьому принципу, а саме:

1) законопроектом, зокрема, запропоновано, що сторони корпоративного договору можуть обрати право договору, за умови дотримання положень Закону України «Про міжнародне приватне право».

Таке положення не суперечить положенням статті 3 Регламенту 593/2008, якими встановлено, що договір регулюється правом, обраним сторонами. Вибір має бути зроблений прямо або чітко продемонстрований умовами договору або обставинами справи. За своїм вибором сторони можуть обрати право, що застосовується до всього договору або лише до його частини.

Статтею 4 Регламенту 593/2008 наведено перелік умов за якими визначається право, що застосовується до договору, якщо воно не було обране сторонами договору, разом з цим, в законопроекті відсутній порядок (механізм) врегулювання таких виняткових випадків.

2) законопроектом запропоновано використовувати термін «корпоративне товариство», разом з цим чинна редакція Цивільного кодексу України, а також положення інших законів України, які визначають організаційно-правові форми юридичних осіб, а також порядок їх створення, діяльності та припинення, права та обов'язки їх учасників, оперує поняттям «господарське товариство».

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону за метою не суперечить Угоді про асоціацію та праву Європейського Союзу, але потребує доопрацювання у зв'язку із зазначеними зауваженнями.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про внесення змін до чинного законодавства щодо удосконалення корпоративного управління в товариствах

(реєстр. № 15149 від 09.04.2026, н.д. Калаур І.Р.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою надання пропозицій і доповнень до спеціальних законів, що регулюють особливості управління у підприємницьких юридичних особах у частині окреслення діяльності органів управління товариством та їх посадових осіб.

Запропоновані зміни спрямовані на удосконалення окремих положень Закону України «Про акціонерні товариства», Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», що мають на меті забезпечити належну правову регламентацію корпоративних відносин у акціонерних товариствах та товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Додатку XXXVI Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

– Директивою (ЄС) 2017/1132 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 р., що стосуються певних аспектів корпоративного права (OJ L 169, 30.6.2017, р. 46–127) (далі – Директива 2017/1132);

– Принципами корпоративного управління ОЕСР.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Проєкт Закону передбачає внесення змін до корпоративного законодавства, якими пропонується деталізувати умови нікчемності корпоративного договору в силу закону, зобов'язати акціонерні товариства та товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю вносити відомості до статуту про місцезнаходження в обов'язковому порядку при створенні товариства, деталізувати порядок подання пропозицій змін до порядку денного загальних зборів учасників товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю на етапі скликання загальних зборів учасників, а також окреслити умови призначення представника учасника товариства на підставі довіреності з умовою вказівки або без неї щодо голосування на засіданні загальних зборів учасників з питань порядку денного у товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю, закріпити можливість призначення управителя корпоративними правами на випадок смерті єдиного учасника товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю, передбачити обов'язок члена виконавчого органу попередити товариство про дострокове припинення повноважень та ініціювати скликання позачергових загальних зборів учасників товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю.

Згідно з положеннями *статті 387 Угоди про асоціацію*, визнаючи важливість комплексного застосування ефективних правил та методик у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту, з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі, Сторони домовилися співробітничати:

а) з питань захисту прав акціонерів, кредиторів та інших заінтересованих сторін відповідно до вимог ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXIV до цієї Угоди;

б) щодо впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів та поступового наближення до права ЄС у сфері бухгалтерського обліку та аудиту згідно з Додатком XXXV до цієї Угоди;

с) з питань подальшого розвитку політики корпоративного управління відповідно до міжнародних стандартів, а також поступового наближення до правил та рекомендацій ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXVI до цієї Угоди.

Сторони спрямовують свою діяльність на обмін інформацією та досвідом щодо існуючих систем та відповідних нововведень в зазначених сферах. Крім того, Сторони намагаються покращити обмін інформацією між національним реєстром України та бізнес-реєстрами держав-членів ЄС.

Запропоновані законопроектom зміни до статті 15 Закону України «Про акціонерні товариства» та статті 11 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» щодо зазначення в статуті товариства інформації про його місцезнаходження узгоджуються з наступними положеннями Директиви 2017/1132:

– пунктами 8 та 10 преамбули, якими встановлено, що основні документи компанії повинні бути розкриті для того, щоб треті сторони змогли з'ясувати їх вміст та іншу інформацію, що стосується компанії. Зацікавлені сторони повинні мати можливість отримати з реєстру копію таких документів та відомостей як в паперовому вигляді так і електронними засобами;

– пункту (а) статті 4 «Обов'язкова інформація, яка повинна бути надана у статутах, документах про реєстрацію або окремих документах», в якому зазначено, що інформація про зареєстрований офіс має бути зазначена у статутах або в документі про реєстрацію або в окремому документі, опублікованому відповідно до процедури, встановленої законодавством кожної держави-члена відповідно до статті 16;

– пункту (g) статті 14 «Документи і дані, що підлягають розкриттю компаніями», якою передбачено, що держави-члени вживають заходів, необхідних для забезпечення обов'язкового розкриття компаніями принаймні таких документів і даних, зокрема, про будь-яку зміну зареєстрованого офісу компанії;

– статті 16 «Розкриття в реєстрі», якою, зокрема, встановлено, що держави-члени забезпечують, щоб розкриття зазначених у статті 14 документів та інформації здійснювалося шляхом їх опублікування в реєстрі.

Запропоновані законопроектom зміни до статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» щодо зазначення в Єдиному державному реєстрі відомостей про управителя корпоративними правами не суперечать положеннями пункту (d) статті 14 Директиви 2017/1132, в якому зазначено, що держави-члени вживають заходів, необхідних для забезпечення обов'язкового розкриття компаніями принаймні таких документів і даних, зокрема, про

призначення, припинення повноважень та відомостей про осіб, які або як органи, створені відповідно до закону, або як члени будь-якого такого органу:

(i) уповноважені представляти компанію у відносинах з третіми сторонами та у судочинстві; від оприлюднення буде очевидно, чи можуть особи, уповноважені представляти цю компанію, це робити самостійно або вимагати від них спільного діяння;

(ii) брати участь в управлінні, нагляді або контролі компанії.

Законопроектом пропонується внести зміни до частини сьомої статті 32 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», відповідно до яких пропозиції до порядку денного загальних зборів учасників направляються із зазначенням відомостей про учасника, який їх вносить, розмір його частки в статутному капіталі, зміст пропозиції до питання та/або проекту рішення.

Зазначене не суперечить пункту П.С.4. Принципів ОЕСР, відповідно до якого акціонери повинні мати можливість вносити питання до порядку денного загальних зборів, а також пропонувати проекти рішень за умови дотримання розумних обмежень.

З метою заохочення участі акціонерів у загальних зборах у багатьох юрисдикціях удосконалено можливості акціонерів щодо внесення питань до порядку денного шляхом запровадження простих і чітких процедур подання змін і проектів рішень, а також подання запитань до проведення загальних зборів і отримання належних відповідей від менеджменту та членів наглядової ради у спосіб, що забезпечує їх прозорість.

Відповідно до запропонованих законопроектом змін до статті 33 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» представник учасника може отримувати перелік питань порядку денного загальних зборів учасників з вказівками від учасника щодо голосування з цих питань. Під час прийняття рішень на загальних зборах учасників представник повинен голосувати відповідно до завдання щодо голосування. Якщо представник учасника не має завдання щодо голосування, він здійснює голосування на загальних зборах учасників на власний розсуд.

Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах учасників, видана фізичною особою – учасником, посвідчується нотаріусом чи іншою посадовою особою, яка вчиняє нотаріальні дії, визначеною законом.

Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах учасників від імені юридичної особи – учасника видається її органом або іншою особою, уповноваженою на це установчими документами такої юридичної особи.

Зазначене не суперечить пункту П.С.2. Принципів ОЕСР, відповідно до якого право брати участь у загальних зборах акціонерів є фундаментальним

правом акціонерів. До потенційних перешкод належать заборона голосування за довіреністю, вимога особистої присутності на загальних зборах для участі в голосуванні, допущення голосування виключно шляхом підняття рук. Інші процедури також можуть фактично унеможливити реалізацію прав власності. Матеріали для голосування можуть надсилатися надто близько до дати проведення загальних зборів, що не залишає інвесторам достатнього часу для їх аналізу та консультацій.

В цілому запропоновані законопроектном положення щодо корпоративних відносин у акціонерних товариствах та товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю не суперечать праву Європейського Союзу, разом з цим, додатково необхідно зазначити, що в частині першій *статті 282 Угоди про асоціацію* встановлено, що Сторони створюють та підтримують ефективне та передбачуване законодавче середовище для суб'єктів господарської діяльності, що займаються бізнесом на своїй території, особливо для малих, при цьому належним чином враховуючи вимоги правової визначеності та пропорційності.

Окремі норми законопроекту не відповідають цьому принципу, а саме:

1) Законопроектном, зокрема, запропоновано, що Договір, за яким акціонери товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації (далі - корпоративний договір), вчиняється в письмовій формі. Корпоративний договір може бути оплатним або безоплатним. Сторонами корпоративного договору можуть бути саме акціонерне товариство та треті особи.

Запропонована редакція норми абзацу другою частини першої статті 29 Закону України «Про акціонерні товариства» створює нормативну колізію між двома абзацами однієї частини цієї статті та невизначеність відносно того, кого слід вважати обов'язковими сторонами корпоративного договору.

2) Законопроектном пропонується доповнити статтю 37 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» новою частиною третьою такого змісту:

«3. На випадок смерті єдиного учасника в товаристві нотаріус може призначити управителя корпоративними правами за ініціативою спадкоємця (-ів) до моменту його (їх) вступу до товариства.».

При цьому, частиною третьою статті 61 Закону України «Про нотаріат» визначено, що якщо у складі спадщини є корпоративні права для управління ними, нотаріус, а в сільських населених пунктах - посадова особа органу місцевого самоврядування призначає управителя спадщини з числа спадкоємців або виконавців заповіту, а в разі їх відсутності - укладає договір на управління спадщиною з іншою особою.

Таким чином, запропонована редакція нової частини третьої статті 37 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» потребує узгодження із положенням частини третьої статті 61 Закону України «Про нотаріат».

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону за метою **не суперечить** Угоді про асоціацію та праву Європейського Союзу, **але потребує доопрацювання** у зв'язку із зазначеними зауваженнями.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про внесення змін до чинного законодавства щодо удосконалення корпоративного управління в товариствах

(реєстр. № 15149-1 від 27.04.2026, н.д. Буймістер Л.А.)¹

1. Загальна характеристика законопроекту.

Законопроект, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою вдосконалення механізмів корпоративного управління в акціонерних товариствах, товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Додатку XXXVI Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

- Директивою (ЄС) 2017/1132 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 р., що стосуються певних аспектів корпоративного права (OJ L 169, 30.6.2017, р. 46–127) (далі – Директива 2017/1132);
- Принципами корпоративного управління ОЕСР.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Положення альтернативного законопроекту значною мірою корелюють із нормами основного законопроекту. Разом із цим, законопроект виключає положення про доповнення статутів акціонерних товариств, товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю інформацією про місцезнаходження товариства, виходячи з того, що така інформація вже підлягає внесенню до ЄДР відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Згідно з положеннями *статті 387 Угоди про асоціацію*, визнаючи важливість комплексного застосування ефективних правил та методики у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту, з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі, Сторони домовилися співробітничати:

а) з питань захисту прав акціонерів, кредиторів та інших заінтересованих сторін відповідно до вимог ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXIV до цієї Угоди;

б) щодо впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів та поступового наближення до права ЄС у сфері бухгалтерського обліку та аудиту згідно з Додатком XXXV до цієї Угоди;

с) з питань подальшого розвитку політики корпоративного управління відповідно до міжнародних стандартів, а також поступового наближення до правил та рекомендацій ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXVI до цієї Угоди.

Сторони спрямовують свою діяльність на обмін інформацією та досвідом щодо існуючих систем та відповідних нововведень в зазначених сферах. Крім того, Сторони намагаються покращити обмін інформацією між національним реєстром України та бізнес-реєстрами держав-членів ЄС.

Запропоновані законопроектом зміни до статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» щодо зазначення в Єдиному державному реєстрі відомостей про управителя корпоративними правами не суперечать положеннями пункту (d) статті 14 Директиви 2017/1132, в якому зазначено, що держави-члени вживають заходів, необхідних для забезпечення обов'язкового розкриття компаніями принаймні таких документів і даних, зокрема, про призначення, припинення повноважень та відомостей про осіб, які або як органи, створені відповідно до закону, або як члени будь-якого такого органу:

(i) уповноважені представляти компанію у відносинах з третіми сторонами та у судочинстві; від оприлюднення буде очевидно, чи можуть особи,

уповноважені представляти цю компанію, це робити самостійно або вимагати від них спільного діяння;

(ii) брати участь в управлінні, нагляді або контролі компанії.

Законопроектом пропонується внести зміни до частини сьомої статті 32 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», відповідно до яких пропозиції до порядку денного загальних зборів учасників направляються із зазначенням відомостей про учасника, який їх вносить, розмір його частки в статутному капіталі, зміст пропозиції до питання та/або проекту рішення.

Зазначене не суперечить пункту II.C.4. Принципів ОЕСР, відповідно до якого акціонери повинні мати можливість вносити питання до порядку денного загальних зборів, а також пропонувати проекти рішень за умови дотримання розумних обмежень.

З метою заохочення участі акціонерів у загальних зборах у багатьох юрисдикціях удосконалено можливості акціонерів щодо внесення питань до порядку денного шляхом запровадження простих і чітких процедур подання змін і проектів рішень, а також подання запитань до проведення загальних зборів і отримання належних відповідей від менеджменту та членів наглядової ради у спосіб, що забезпечує їх прозорість.

Відповідно до запропонованих законопроектом змін до статті 33 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» представник учасника може отримувати перелік питань порядку денного загальних зборів учасників з вказівками від учасника щодо голосування з цих питань. Під час прийняття рішень на загальних зборах учасників представник повинен голосувати відповідно до завдання щодо голосування. Якщо представник учасника не має завдання щодо голосування, він здійснює голосування на загальних зборах учасників на власний розсуд.

Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах учасників, видана фізичною особою – учасником, посвідчується нотаріусом чи іншою посадовою особою, яка вчиняє нотаріальні дії, визначеною законом.

Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах учасників від імені юридичної особи – учасника видається її органом або іншою особою, уповноваженою на це установчими документами такої юридичної особи.

Зазначене не суперечить пункту II.C.2. Принципів ОЕСР, відповідно до якого право брати участь у загальних зборах акціонерів є фундаментальним правом акціонерів. До потенційних перешкод належать заборона голосування за довіреністю, вимога особистої присутності на загальних зборах для участі в голосуванні, допущення голосування виключно шляхом підняття рук. Інші процедури також можуть фактично унеможливити реалізацію прав

власності. Матеріали для голосування можуть надсилатися надто близько до дати проведення загальних зборів, що не залишає інвесторам достатнього часу для їх аналізу та консультацій.

В цілому запропоновані законопроектом положення щодо корпоративних відносин у акціонерних товариствах та товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю не суперечать праву Європейського Союзу, разом з цим, додатково необхідно зазначити, що в частині першій *статті 282 Угоди про асоціацію* встановлено, що Сторони створюють та підтримують ефективно та передбачуване законодавче середовище для суб'єктів господарської діяльності, що займаються бізнесом на своїй території, особливо для малих, при цьому належним чином враховуючи вимоги правової визначеності та пропорційності.

Окремі норми законопроекту не відповідають цьому принципу, а саме:

1) Законопроектом, зокрема, запропоновано, що Договір, за яким акціонери товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації (далі - корпоративний договір), вчиняється в письмовій формі. Корпоративний договір може бути оплатним або безоплатним. Сторонами корпоративного договору можуть бути саме акціонерне товариство та треті особи.

Запропонована редакція норми абзацу другою частини першої статті 29 Закону України «Про акціонерні товариства» створює нормативну колізію між двома абзацами однієї частини цієї статті та невизначеність відносно того, кого слід вважати обов'язковими сторонами корпоративного договору.

2) Законопроектом пропонується доповнити статтю 37 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» новою частиною третьою такого змісту:

«3. На випадок смерті єдиного учасника в товаристві нотаріус може призначити управителя корпоративними правами за ініціативою спадкоємця (-ів) до моменту його (їх) вступу до товариства.».

При цьому, частиною третьою статті 61 Закону України «Про нотаріат» визначено, що якщо у складі спадщини є корпоративні права для управління ними, нотаріус, а в сільських населених пунктах - посадова особа органу місцевого самоврядування призначає управителя спадщини з числа спадкоємців або виконавців заповіту, а в разі їх відсутності - укладає договір на управління спадщиною з іншою особою.

Таким чином, запропонована редакція нової частини третьої статті 37 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» потребує узгодження із положенням частини третьої статті 61 Закону України «Про нотаріат».

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону за метою не суперечить Угоді про асоціацію та праву Європейського Союзу, але потребує доопрацювання у зв'язку із зазначеними зауваженнями.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про Закону про Національне бюро розслідувань на транспорті»
(реєстр. № 13674-1 від 08.09.2025, н.д. В. Крейденко та ін.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Проєкт Закону України «Про Національне бюро розслідувань на транспорті» (далі – проєкт Закону) розроблено з метою підвищення рівня безпеки на транспорті шляхом забезпечення високого рівня ефективності, якості та оперативності розслідувань транспортних випадків, єдиною метою яких є запобігання виникненню транспортних випадків у майбутньому без покладання вини або відповідальності.

На думку ініціатора законодавчої ініціативи, проєкт Закону розроблено відповідно до підпункту 1 завдання 135 Плану заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2024 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 р. № 300-р, виконання пункту 6 Операційного плану заходів з реалізації у 2025–2027 роках Національної транспортної стратегії України на період до [L]2030 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 року № 1550, завдання 1870 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. [L]

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає зобов'язання щодо імплементації 10 актів законодавства Європейського Союзу (додаток XXXII до глави 7 «Транспорт» розділу V “Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), які сприятимуть підвищенню рівня безпеки на автотранспорті, створенню

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 р. (протокол №265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

сприятливих умов праці для водіїв, зниженню аварійності на дорогах, підвищенню відповідальності учасників дорожнього руху за дотриманням законодавства у сфері залізничного транспорту.

Предмет правового регулювання проекту актарегулюється актами законодавства ЄС, зокрема:

Директивою (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 р. про безпеку на залізниці;

Регламентом (ЄС) № 996/2010 Європейського Парламенту та Ради від 20 жовтня 2010 року про розслідування та запобігання аваріям та інцидентам у цивільній авіації та про скасування Директиви 94/56/ЄС (далі – Регламент 996/2010);

Регламентом (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних та про вільний рух таких даних, що скасовує Директиву 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) (далі – Регламент 2016/679);

Регламентом (ЄС) 2024/1679 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року про керівні принципи Союзу щодо розвитку транс'європейської транспортної мережі, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) 2021/1153 та (ЄС) № 913/2010 та скасовує Регламент (ЄС) № 1315/2013;

Імплементативним регламентом Комісії (ЄС) № 402/2013 від 30 квітня 2013 р. про загальний метод безпеки для оцінки ризику та скасування Регламенту (ЄС) № 352/2009;

Імплементативним регламентом Комісії (ЄС) 2019/779 від 16 травня 2019 року, що встановлює детальні положення щодо системи сертифікації організацій, відповідальних за технічне обслуговування транспортних засобів відповідно до Директиви (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради та скасовує Регламент Комісії (ЄС) № 445/2011;

Імплементативним регламентом Комісії (ЄС) 2018/763 від 9 квітня 2018 року про встановлення практичних механізмів видачі єдиних сертифікатів безпеки залізничним підприємствам відповідно до Директиви (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради та скасування Регламенту Комісії (ЄС) № 653/2007;

Рекомендацією Комісії (ЄС) 2019/780 від 16 травня 2019 року щодо практичних механізмів видачі дозволів на безпеку менеджерам інфраструктури;

3. Відповідність законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити наступне.

Законопроект реалізує зобов'язання України, визначені Главою 7 “Транспорт” Розділу V “Економічне і галузеве співробітництво” Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Частина 1 статті 368 Угоди передбачає, що співробітництво між Сторонами має на меті “сприяння реструктуризації та оновленню транспортного сектору України і поступовій гармонізації діючих стандартів та політики з існуючими в ЄС”. У цьому контексті законопроект спрямований на впровадження європейських стандартів у сфері безпеки.

Слід зазначити, що сфера розслідування транспортних аварій та інцидентів є складовою європейської системи забезпечення безпеки транспорту та одним із важливих елементів функціонування єдиного транспортного простору Європейського Союзу. Право Європейського Союзу виходить із того, що розслідування транспортних подій має здійснюватися насамперед з метою встановлення причин та обставин їх виникнення, виявлення системних недоліків у функціонуванні транспортної системи та вироблення рекомендацій щодо запобігання аналогічним випадкам у майбутньому. При цьому таке розслідування не повинно переслідувати мету встановлення вини чи відповідальності окремих осіб, оскільки ці питання належать до компетенції правоохоронних органів та судових інституцій.

Правове регулювання відповідної сфери в Європейському Союзі ґрунтується на принципі незалежності органів розслідування від будь-яких суб'єктів, діяльність яких може бути пов'язана з виникненням транспортної події або її наслідками, а також на чіткому розмежуванні технічного розслідування та кримінального, адміністративного чи дисциплінарного провадження. Законодавство Європейського Союзу також передбачає необхідність наділення органів розслідування достатніми повноваженнями для доступу до місця події, документів, технічних засобів та інформації, необхідної для проведення розслідування, забезпечення належного рівня прозорості результатів розслідувань, надання рекомендацій щодо безпеки та здійснення міжнародного співробітництва між органами розслідування держав.

Основними актами *acquis* Європейського Союзу у цій сфері є Директива (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 року про безпеку на залізницях, Регламент (ЄС) № 996/2010 Європейського Парламенту та Ради від 20 жовтня 2010 року про розслідування та запобігання авіаційним подіям та інцидентам у цивільній авіації, Директива 2009/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 року про встановлення основних принципів розслідування аварій у секторі морського транспорту, а також Регламент (ЄС) № 376/2014 Європейського

Парламенту та Ради від 3 квітня 2014 року про повідомлення, аналіз та подальші дії щодо подій у цивільній авіації.

За результатами аналізу положень законопроекту варто відзначити, що його концепція загалом побудована з урахуванням зазначених підходів права Європейського Союзу та спрямована на створення єдиного незалежного органу з розслідування транспортних подій на автомобільному, міському електричному, залізничному, морському, внутрішньому водному та авіаційному транспорті.

Варто зауважити, що положення статей 3 та 24 законопроекту прямо встановлюють незалежність розслідування транспортних випадків від кримінального та адміністративного провадження, а також визначають, що за результатами такого розслідування не встановлюється вина або відповідальність осіб. Крім того, законопроект передбачає заборону органам, які здійснюють кримінальне чи адміністративне провадження, вчиняти дії, що можуть перешкоджати досягненню цілей розслідування безпеки. Зазначений підхід загалом відповідає одному з основоположних принципів права Європейського Союзу, відповідно до якого технічне розслідування транспортних подій здійснюється виключно з метою підвищення рівня безпеки транспорту та запобігання виникненню аналогічних подій у майбутньому.

Слід відзначити, що стаття 4 законопроекту містить розгорнуту систему гарантій незалежності Національного бюро розслідувань на транспорті. Зокрема, встановлено заборону будь-якого втручання державних органів, органів місцевого самоврядування, політичних партій, громадських об'єднань, юридичних та фізичних осіб у діяльність Бюро. Також передбачено, що Національне бюро є функціонально незалежним від будь-якої сторони або організації, інтереси чи завдання якої можуть перебувати в конфлікті із завданнями органу розслідування або впливати на його об'єктивність. Окремо визначено незалежність Бюро від експлуатантів транспортних засобів, власників інфраструктури, органів державного нагляду та регуляторних органів. Вказані положення загалом узгоджуються з вимогами статті 22 Директиви (ЄС) 2016/798 та статті 4 Регламенту (ЄС) № 996/2010 щодо інституційної та функціональної незалежності органів розслідування.

Разом з тим варто звернути увагу на те, що директор Національного бюро розслідувань на транспорті та його заступники призначаються Кабінетом Міністрів України. Незважаючи на те, що законопроект містить вичерпний перелік підстав для припинення повноважень директора та додаткові гарантії його незалежності, доцільним видається подальше вдосконалення процедури добору керівництва Бюро шляхом більш детального

врегулювання конкурсних процедур та механізмів забезпечення їхньої прозорості й неупередженості.

Аналіз положень статті 12 законопроекту свідчить про врахування низки вимог права Європейського Союзу щодо повноважень органу розслідування. Законопроект передбачає право безперешкодного та невідкладного доступу до місця транспортної події, транспортних засобів, уламків, документів, бортових реєстраторів та іншої інформації, необхідної для проведення розслідування. Крім того, передбачено право проводити огляди, вилучати речові докази, залучати експертів, здійснювати технічні дослідження, отримувати інформацію від державних органів, виробників транспортних засобів, експлуатантів та організацій технічного обслуговування. Такий підхід загалом відповідає положенням статті 21 Директиви (ЄС) 2016/798 та статті 11 Регламенту (ЄС) № 996/2010.

Варто також звернути увагу на положення статей 16 та 17 законопроекту, які передбачають оприлюднення звітів про результати розслідувань транспортних випадків та щорічне інформування громадськості про стан безпеки на транспорті. Відповідні положення кореспондуються з принципом відкритості результатів технічних розслідувань, закріпленим у законодавстві Європейського Союзу, та сприяють підвищенню рівня прозорості діяльності органу розслідування.

Слід також зазначити, що законопроект містить окремі положення щодо захисту інформації, отриманої під час розслідування транспортних подій. Зокрема, статтями 19 та 20 врегульовано питання конфіденційності свідчень, використання записів реєстраторів, захисту матеріалів розслідування та проєктів звітів. Відповідні положення загалом узгоджуються з підходами, закріпленими в Регламенті (ЄС) № 996/2010 щодо захисту інформації, яка використовується під час проведення розслідувань безпеки. Крім того, законопроект передбачає механізм підготовки та реалізації рекомендацій щодо забезпечення безпеки транспорту. Стаття 26 встановлює порядок надання рекомендацій, обов'язок адресатів розглядати такі рекомендації та інформувати про вжиті заходи, а також передбачає здійснення моніторингу їх виконання. Такий підхід відповідає загальній логіці транспортного *acquis* Європейського Союзу, відповідно до якої рекомендації органів розслідування є одним із ключових інструментів підвищення рівня безпеки транспорту.

Разом із тим окремі положення законопроекту потребують додаткового доопрацювання. Зокрема, варто звернути увагу на використання у законопроекті універсального поняття «транспортний випадок», яке охоплює всі види транспорту. Водночас законодавство Європейського Союзу використовує більш деталізовану систему класифікації подій,

зокрема такі категорії як «аварія», «серйозна аварія», «серйозний інцидент», «інцидент» та інші види подій залежно від виду транспорту. Саме така класифікація є важливою для визначення випадків, які підлягають обов'язковому розслідуванню, а також для встановлення особливостей процедури такого розслідування. Передача зазначених питань виключно на рівень підзаконних актів Кабінету Міністрів України може створювати ризики неоднакового застосування відповідних положень на практиці.

Окремої уваги потребують положення статті 14 законопроекту щодо фінансового забезпечення діяльності Національного бюро розслідувань на транспорті. Законопроект передбачає фінансування діяльності Бюро за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел, не заборонених законодавством. Разом із тим законопроект не містить обмежень щодо походження таких коштів та не встановлює запобіжників для уникнення потенційного конфлікту інтересів. У зв'язку з цим доцільним видається додаткове врегулювання питання джерел фінансування Бюро з метою забезпечення його максимальної інституційної та функціональної незалежності.

Враховуючи викладене, варто зазначити, що положення апроєкту Закону України «Про Національне бюро розслідувань на транспорті» загалом узгоджуються з основними принципами та підходами права Європейського Союзу у сфері розслідування транспортних подій, зокрема щодо незалежності органу розслідування, відокремлення технічного розслідування від кримінального та адміністративного провадження, повноважень органу розслідування, захисту інформації, прозорості результатів розслідувань та реалізації рекомендацій щодо безпеки. Водночас окремі положення законопроекту потребують додаткового доопрацювання в частині термінології та класифікації транспортних подій, порядку призначення керівництва Національного бюро розслідувань на транспорті, а також гарантій незалежності його фінансового забезпечення.

Також зазначений проєкт Закону потребує погодження Міністерства закордонних справ, а саме щодо консульських питань, на предмет узгодженості із відповідними конвенціями у сфері розслідування обставин транспортних подій, стороною яких є Україна.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону не суперечить Угоді про асоціацію та міжнародно-правовим зобов'язанням України, водночас потребує доопрацювання із необхідністю врахування у повному обсязі Директиви (ЄС) 2016/798 та Регламенту (ЄС) № 996/2010.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення з метою посилення відповідальності у сфері охорони і раціонального використання вод та відтворення водних ресурсів»

(реєстр. № 15096 від 23.03.2026 р., Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Метою проєкту Закону, як зазначено у пояснювальній записці, є забезпечення екологічної безпеки, запобігання негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження водних ресурсів, шляхом посилення відповідальності за порушення вимог природоохоронного законодавства у сфері охорони і раціонального використання вод та відтворення водних ресурсів.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 6 «Навколишнє середовище» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

У Європейському Союзі правовідносини щодо встановлення адміністративної та відповідальності за вчинення екологічних правопорушень визначаються державами-членами на рівні національного законодавства з урахуванням принципів та цінностей ЄС. Водночас загальні правила щодо встановлення відповідальності за порушення екологічного законодавства визначаються:

Директивою Європейського Парламенту і Ради 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 року про встановлення рамок заходів Співтовариства в галузі водної політики (Official Journal L 327, 22/12/2000, р. 1–73) (далі – Директива 2000/60/ЄС);

Директивою 2008/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 17 червня 2008 року, що встановлює рамки діяльності Співтовариства в галузі політики морського довкілля (Рамкова директива про морську стратегію) (Official Journal L 164, 25.06.2008, р. 19–40) (далі – Директива 2008/56/ЄС);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Директивою (ЄС) 2024/3019 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 р. про очищення міських стічних вод (Official Journal L, 2024/3019, 12.12.2024) (далі – Директива (ЄС) 2024/3019);

Директивою 2005/35/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 вересня 2005 року про забезпечення дотримання міжнародних стандартів щодо забруднення з суден та про запровадження адміністративних санкцій за правопорушення, пов'язані із забрудненням (Official Journal L 255, 30.9.2005, pp. 11–21) (далі – Директива 2005/35/ЄС);

Директивою (ЄС) 2024/1203 Європейського Парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року про кримінально-правову охорону навколишнього середовища та заміну Директив 2008/99/ЄС та 2009/123/ЄС (Official Journal L, 30.4.2024) (далі – Директива (ЄС) 2024/1203).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Щодо підвищення розмірів штрафів

Проектом Закону пропонується внести наступні зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КупАП), запровадивши збільшення розмірів штрафів за вчинення правопорушень, передбачених:

статтею 48 «Порушення права державної власності на води»;

статтею 59 «Порушення правил охорони водних ресурсів»;

статтею 59¹ «Порушення вимог щодо охорони територіальних і внутрішніх морських вод від забруднення і засмічення»;

статтею 60 «Порушення правил водокористування»;

статтею 61 «Пошкодження гідротехнічних споруд і пристроїв, порушення встановлених режимів роботи штучних водних об'єктів і водогосподарських систем».

Відповідно до статті 361 Угоди про асоціацію співробітництво має на меті збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, захист громадського здоров'я, розсудливе та раціональне використання природних ресурсів та заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища у таких сферах, зокрема: якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище, охорона природи, зокрема збереження і захист біологічного та ландшафтного різноманіття (екомережі).

Директива 2000/60/ЄС запроваджує рамку для захисту внутрішніх поверхневих вод, перехідних вод, прибережних вод та підземних вод, яка:

(а) запобігає подальшому погіршенню та захищає й покращує стан водних екосистем, а також наземних екосистем та водно-болотних угідь, які безпосередньо залежать від таких водних екосистем, у зв'язку з їх водними потребами;

(b) сприяє сталому водокористуванню, що ґрунтується на довгостроковому захисті доступних водних ресурсів;

(c) має на меті вдосконалений захист і покращення водного середовища, між іншим, за допомогою конкретних заходів для поступового зменшення обсягів скидів, викидів та витоків пріоритетних речовин та усунення або поетапного припинення скидів, викидів та витоків пріоритетних небезпечних речовин;

(d) забезпечує поступове зменшення обсягів забруднення підземних вод та запобігає їх подальшому забрудненню;

(e) сприяє пом'якшенню наслідків паводків та посух.

Відповідно до статті 23 Директиви 2000/60/ЄС *держави-члени визначають санкції*, застосовні у разі порушень національних положень, ухвалених відповідно до цієї Директиви. Передбачені санкції *повинні бути дієвими та мати пропорційний та стримувальний характер*.

Згідно з статтею 5 Директиви (ЄС) 2024/1203 визначено, що держави-члени вживають необхідних заходів для забезпечення того, щоб фізичні особи, які вчинили кримінальні правопорушення, зазначені в статтях 3 і 4, могли бути піддані *додатковим кримінальним або не кримінальним покаранням*, які можуть включати, зокрема: штрафи, пропорційні тяжкості поведінки та індивідуальним, фінансовим та іншим обставинам цієї фізичної особи та, де це застосовується, визначаються з урахуванням ступеню тяжкості та тривалості шкоди, заподіяної навколишньому середовищу, та фінансових вигод, отриманих від правопорушення.

Статтею 29 Директиви (ЄС) 2024/2881 визначено, що держави-члени встановлюють правила щодо покарань, які застосовуються до порушень національних положень, ухвалених відповідно до цієї Директиви, і вживають усіх заходів, необхідних для забезпечення їх виконання. Передбачені покарання мають бути *ефективними, пропорційними та переконливими*. Держави-члени повинні забезпечити, щоб покарання належним чином враховували наступні обставини:

(a) характер, тяжкість, ступінь і тривалість порушення;

(b) вплив на населення, включаючи чутливе населення та вразливі групи, або навколишнє середовище, на яке вплинуло порушення, враховуючи мету досягнення високого рівня захисту здоров'я людини та навколишнього середовища;

(c) повторюваність або одиничний характер порушення, включаючи будь-яке попереднє отримання попередження або будь-яке адміністративне чи кримінальне покарання

(d) економічні вигоди, отримані від порушення фізичною чи юридичною особою, яка є відповідальною, якщо це можна визначити.

Таким чином, розмір штрафу за вчинення адміністративних правопорушень визначається національним законодавством, враховуючи всі обставини для забезпечення ефективності, пропорційності та переконливості застосування таких штрафів. У зв'язку з цим, визначення співрозмірності розміру штрафів,

запропонованих згідно з проектом Закону, наслідкам від вчинення правопорушень потребує фахової експертизи.

Звертаємо увагу, що Міністерство розвитку громад та територій України висловило пропозиції² до проекту Закону стосовно розмірів штрафів за порушення вимог законодавства у сфері морського та внутрішнього водного транспорту за результатами аудиту, проведеного International Maritime Organization (ІМО).

Щодо внесення змін до статті 59 КУпАП

1. Проектом Закону, зокрема, передбачається збільшити розміри штрафів для громадян і на посадових осіб за забруднення і засмічення вод, порушення водоохоронного режиму на водозборах, яке спричиняє їх забруднення і засмічення, водну ерозію ґрунтів та інші шкідливі явища.

Згідно з статтею 3(2)(а) Директиви (ЄС) 2024/1203 держави-члени забезпечують визнання кримінальним правопорушенням, зокрема, наступної незаконної та навмисної поведінки: скидання, викид або внесення у повітря, ґрунт чи воду кількості матеріалів або речовин, енергії або іонізуючого випромінювання, що *спричиняє або може спричинити смерть чи тяжке тілесне ушкодження* будь-якої особи, або *істотну шкоду*³ якості повітря, ґрунту чи води, або істотну шкоду екосистемі, тваринам чи рослинам.

Стаття 242 Кримінального кодексу України визнає кримінальним правопорушенням:

порушення правил охорони вод (водних об'єктів), якщо це спричинило забруднення поверхневих чи підземних вод і водоносних горизонтів, джерел питних, лікувальних вод або зміну їхніх природних властивостей, або виснаження водних джерел і створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довкілля;

ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову загибель об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки.

Із зазначеного вище положення Директиви (ЄС) 2024/1203 вбачається, що діяльність яка *може спричинити смерть чи тяжке тілесне ушкодження* будь-якої особи, або *істотну шкоду* якості повітря, ґрунту чи води, або істотну шкоду екосистемі, тваринам чи рослинам також *повинна визначатися кримінальним правопорушенням*.

Таким чином, наразі в Україні норми щодо встановлення відповідальності за порушення правил охорони водних ресурсів *частково відповідають* Директиві (ЄС) 2024/1203.

У зв'язку з цим, пропонуємо чітко розмежувати який обсяг забруднення і засмічення вод може вважатися адміністративним правопорушенням, а який таким, що *може* спричинити істотну шкоду та інші потенційні наслідки,

² https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-6542716.pdf

³ стаття 3(6) Директиви (ЄС) 2024/1203 визначає елементи, які повинні враховуватися при оцінці того, чи є шкода або ймовірна шкода істотною

визначені статтею 3(2)(а) Директиви (ЄС) 2024/1203, та вже повинно вважатися кримінальним правопорушенням.

2. Проектом Закону у статті 59 КупАП пропонується встановити адміністративну відповідальність у вигляді накладення штрафу на громадян і на посадових осіб за руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій.

Відповідно до статті 3(2)(е) Директиви (ЄС) 2024/1203 держави-члени забезпечують визнання кримінальним правопорушенням, зокрема, наступної незаконної та навмисної поведінки: *реалізація проєктів у розумінні статті 1(2)(а)⁴, згаданих у статті 4(1),(2) Директиви 2011/92/ЄС Європейського парламенту і Ради*, без отримання дозволу на провадження діяльності (дозволу на розвиток), якщо така діяльність спричиняє або може спричинити істотну шкоду якості повітря чи ґрунту, або якості чи стану води, або істотну шкоду екосистемі, тваринам чи рослинам;

Згідно з статтею 4(1), (2) Директиви 2011/92/ЄС проєкти, зазначені в додатку I, підлягають оцінюванню згідно зі статтями 5-10 цієї Директиви.

Додаток I Директиви 2011/92/ЄС визначає, що, зокрема, такі проєкти підлягають проведенню оцінки впливу на довкілля:

будівництво залізничних доріг для перевезень на далекі відстані та аеропортів з базовою довжиною злітно-посадкової смуги 2100 м або більше;

будівництво автомагістралей і швидкісних доріг;

будівництво нових автомобільних доріг, які мають чотири або більше смуг руху, або реконструкція та/або розширення наявних доріг, які мають дві смуги руху або менше, з метою створення чотирьох або більше смуг руху за умови, що безперервна протяжність такої нової дороги або реконструйованої та/або розширеної ділянки дороги становитиме 10 км або більше.

Відповідно до статті 5 Директиви 2011/92/ЄС якщо вимагається оцінювання впливу на довкілля, організатор повинен підготувати та подати звіт з оцінювання впливу на довкілля. Інформація, яка повинна бути подана організатором, повинна включати принаймні, зокрема:

(b) опис потенційного значного впливу проєкту на довкілля;

(c) опис особливостей проєкту та/або заходів, передбачених для уникнення, запобігання та зниження або, якщо це можливо, усунення потенційного значного негативного впливу на довкілля;

(d) опис обґрунтованих альтернатив, вивчених організатором, які є релевантними для проєкту та його специфічних характеристик, а також інформацію про основні причини вибору відповідного варіанта з урахуванням впливу проєкту на довкілля.

⁴ проєкт означає виконання будівельних робіт або робіт зі встановлення інших установок або систем; інше втручання у природне середовище або ландшафт, у тому числі втручання, пов'язане з видобування корисних копалин

Стаття 8(1)(b) Директиви 2011/92/ЄС визначає, що рішення про надання дозволу на реалізацію повинне містити принаймні таку інформацію, зокрема, будь-які екологічні умови, які додаються до рішення, опис будь-яких особливостей проекту *та/або заходів, передбачених для уникнення, запобігання або зниження та, якщо це можливо, усунення значного негативного впливу на довкілля*, а також, у відповідних випадках, заходи моніторингу.

Таким чином, законодавство ЄС встановлює процедуру, яка спрямована на визначення потенційного впливу реалізації проєкта з будівництва автошляхів та залізниць на довкілля та передбачити, у тому числі, заходи для запобігання та зниження або усунення значного негативного впливу. На підставі такої оцінки приймається рішення про надання дозволу на реалізацію такого проєкту або відмову у ньому.

Крім того, Директива (ЄС) 2024/1203 визначає *кваліфікуючі ознаки* для визначення кримінальним правопорушенням діяльності із реалізації проєктів, зокрема, з будівництва автошляхів та залізниць, а саме:

відсутність дозволу на провадження діяльності (дозволу на розвиток);

така діяльність спричиняє або може спричинити істотну шкоду якості повітря чи ґрунту, або якості чи стану води, або істотну шкоду екосистемі, тваринам чи рослинам.

Отже, норма законопроєкту щодо встановлення адміністративної відповідальності у вигляді накладення штрафу на громадян і на посадових осіб за руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій *є логічно незавершеною*, оскільки незрозумілим є склад адміністративного правопорушення. *Фактично запроваджується дозвіл на руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій за сплату штрафу.*

У зв'язку з чим пропонуємо:

1) визначити чи спричинить (або зможе спричинити) істотну шкоду довкіллю руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій;

2) чітко визначити склад адміністративного правопорушення;

3) за наявності ймовірності спричинення *істотної* шкоди довкіллю – передбачити внесення відповідних змін до Кримінального кодексу України.

Щодо внесення змін до статті 59¹ КупАП

Проєктом Закону, зокрема, передбачається збільшити розміри штрафів для громадян і на посадових осіб за забруднення і засмічення територіальних і внутрішніх морських вод внаслідок скидів із суден, здійснених без дозволу спеціально уповноважених на те державних органів або з порушенням встановлених правил.

Згідно з статтею 3(2)(e) Директиви (ЄС) 2024/1203 держави-члени забезпечують *визнання кримінальним правопорушенням, зокрема, наступної*

незаконної та навмисної поведінки: скидання із суден забруднюючих речовин у межах сфери застосування статті 3 Директиви 2005/35/ЄС у будь-які райони, зазначені в статті 3(1) цієї Директиви, за винятком випадків, коли таке скидання відповідає умовам винятків, передбачених статтею 5⁵, і *спричиняє або може спричинити погіршення якості води чи шкоду морському середовищу.*

Відповідно до статті 3(1) Директиви 2005/35/ЄС ця Директива застосовується, відповідно до міжнародного права, до скидів забруднюючих речовин у:

(a) внутрішні води, включно з портами, держави-члена, якщо на такі води поширюється дія режиму MARPOL⁶;

(b) територіальне море держави-члена;

(c) протоки, що використовуються для міжнародного судноплавства і на які поширюється режим транзитного проходу, визначений у частині III, розділі 2 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року, у межах, у яких держава-член здійснює юрисдикцію щодо таких проток;

(d) виняткову економічну зону або еквівалентну зону держави-члена, встановлену відповідно до міжнародного права;

(e) відкриті моря.

Статтею 4(1) Директиви 2005/35/ЄС визначено, що держави-члени забезпечують, щоб скиди забруднюючих речовин у будь-яку з територій, зазначених у статті 3(1), розглядалися як порушення, окрім випадків, визначених у цій статті. Кожна держава-член вживає всіх необхідних заходів для забезпечення того, щоб будь-яка компанія або інша юридична чи фізична особа, яка вчинила порушення у значенні пункту 1, була притягнута до відповідальності.

Згідно з статтею 8 Директиви 2005/35/ЄС не завдаючи шкоди зобов'язанням держав-членів відповідно до Директиви (ЄС) 2024/1203, держави-члени встановлюють у межах своїх національних правових систем систему адміністративних санкцій за порушення національних положень, що імплементують статтю 4 цієї Директиви, та забезпечують її застосування. Передбачені адміністративні санкції повинні бути ефективними, пропорційними та такими, що мають стримуючий ефект⁷. Держави-члени забезпечують, щоб адміністративні санкції, запроваджені з метою транспозиції цієї Директиви, включали штрафи, що накладаються на компанію, яка визнана відповідальною за порушення.

Наразі в Україні статтею 243 Кримінального кодексу України встановлена кримінальна відповідальність, зокрема, за забруднення моря:

⁵ виключена відповідно до Директиви (ЄС) 2024/3101 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про внесення змін до Директиви 2005/35/ЄС щодо забруднення з суден та запровадження адміністративних санкцій за порушення

⁶ Міжнародна конвенція про запобігання забрудненню з суден 1973 року, включаючи її Протоколи 1978 та 1997 років, в її оновленій версії

⁷ Стаття 8d Директиви 2005/35/ЄС визначає обставини, які повинні бути враховані з метою забезпечення того, щоб санкції були ефективними, пропорційними та такими, що мають стримуючий ефект

в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або в межах вод виключної (морської) економічної зони України матеріалами чи речовинами, шкідливими для життя чи здоров'я людей, або відходами внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя чи здоров'я людей або живих ресурсів моря чи могло перешкодити законним видам використання моря, а також незаконне скидання чи поховання в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або у відкритому морі зазначених матеріалів, речовин і відходів;

ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову загибель об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки.

Таким чином, наразі в Україні норми щодо встановлення відповідальності за скидання забруднюючих речовин у територіальні та внутрішні морські води *частково відповідають* Директиві (ЄС) 2024/1203.

У зв'язку з цим, пропонуємо:

для розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності оцінити який обсяг скидів забруднюючих речовин із суден вважатиметься таким, що *може* спричинити погіршення якості води чи шкоду морському середовищу; передбачити внесення відповідних змін до Кримінального кодексу України.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу, але **потребує доопрацювання** із врахуванням висловлених зауважень.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення з метою посилення відповідальності у сфері охорони і раціонального використання вод та відтворення водних ресурсів»

(реєстр. № 15096-1 від 07.04.2026 р., н. д. Кривошеєв І. С.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Метою проєкту Закону, як зазначено у пояснювальній записці, є забезпечення екологічної безпеки, збереження водних ресурсів, запобігання негативному впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, а також посилення адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства у сфері охорони, раціонального використання вод та відтворення водних ресурсів.

Проєкт поданий як альтернативний до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення з метою посилення відповідальності у сфері охорони і раціонального використання вод та відтворення водних ресурсів» (реєстр. № 15096 від 23.03.2026 р., Кабінет Міністрів України).

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 6 «Навколишнє середовище» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

У Європейському Союзі правовідносини щодо встановлення адміністративної та відповідальності за вчинення екологічних правопорушень визначаються державами-членами на рівні національного законодавства з урахуванням принципів та цінностей ЄС. Водночас загальні правила щодо встановлення відповідальності за порушення екологічного законодавства визначаються:

Директивою Європейського Парламенту і Ради 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 року про встановлення рамок заходів Співтовариства в галузі водної

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

політики (Official Journal L 327, 22/12/2000, р. 1–73) (далі – Директива 2000/60/ЄС);

Директивою 2008/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 17 червня 2008 року, що встановлює рамки діяльності Співтовариства в галузі політики морського довкілля (Рамкова директива про морську стратегію) (Official Journal L 164, 25.06.2008, р. 19–40) (далі – Директива 2008/56/ЄС);

Директивою (ЄС) 2024/3019 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 р. про очищення міських стічних вод (Official Journal L, 2024/3019, 12.12.2024) (далі – Директива (ЄС) 2024/3019);

Директивою 2005/35/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 вересня 2005 року про забезпечення дотримання міжнародних стандартів щодо забруднення з суден та про запровадження адміністративних санкцій за правопорушення, пов'язані із забрудненням (Official Journal L 255, 30.9.2005, рр. 11–21) (далі – Директива 2005/35/ЄС);

Директивою (ЄС) 2024/1203 Європейського Парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року про кримінально-правову охорону навколишнього середовища та заміну Директив 2008/99/ЄС та 2009/123/ЄС (Official Journal L, 30.4.2024) (далі – Директива (ЄС) 2024/1203).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Щодо підвищення розмірів штрафів

Проектом Закону пропонується внести наступні зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КупАП), запровадивши збільшення розмірів штрафів за вчинення правопорушень, передбачених:

статтею 48 «Порушення права державної власності на води»;

статтею 59 «Порушення правил охорони водних ресурсів»;

статтею 59¹ «Порушення вимог щодо охорони територіальних і внутрішніх морських вод від забруднення і засмічення»;

статтею 60 «Порушення правил водокористування»;

статтею 61 «Пошкодження гідротехнічних споруд і пристроїв, порушення встановлених режимів роботи штучних водних об'єктів і водогосподарських систем».

Відповідно до статті 361 Угоди про асоціацію співробітництво має на меті збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, захист громадського здоров'я, розсудливе та раціональне використання природних ресурсів та заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища у таких сферах, зокрема: якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище, охорона природи, зокрема збереження і захист біологічного та ландшафтного різноманіття (екомережі).

Директива 2000/60/ЄС запроваджує рамку для захисту внутрішніх поверхневих вод, перехідних вод, прибережних вод та підземних вод, яка:

(а) запобігає подальшому погіршенню та захищає й покращує стан водних екосистем, а також наземних екосистем та водно-болотних угідь, які безпосередньо залежать від таких водних екосистем, у зв'язку з їх водними потребами;

(б) сприяє сталому водокористуванню, що ґрунтується на довгостроковому захисті доступних водних ресурсів;

(с) має на меті вдосконалений захист і покращення водного середовища, між іншим, за допомогою конкретних заходів для поступового зменшення обсягів скидів, викидів та витоків пріоритетних речовин та усунення або поетапного припинення скидів, викидів та витоків пріоритетних небезпечних речовин;

(д) забезпечує поступове зменшення обсягів забруднення підземних вод та запобігає їх подальшому забрудненню;

(е) сприяє пом'якшенню наслідків паводків та посух.

Відповідно до статті 23 Директиви 2000/60/ЄС *держави-члени визначають санкції*, застосовні у разі порушень національних положень, ухвалених відповідно до цієї Директиви. Передбачені санкції *повинні бути дієвими та мати пропорційний та стримувальний характер*.

Згідно з статтею 5 Директиви (ЄС) 2024/1203 визначено, що держави-члени вживають необхідних заходів для забезпечення того, щоб фізичні особи, які вчинили кримінальні правопорушення, зазначені в статтях 3 і 4, могли бути піддані *додатковим кримінальним або не кримінальним покаранням*, які можуть включати, зокрема: штрафи, пропорційні тяжкості поведінки та індивідуальним, фінансовим та іншим обставинам цієї фізичної особи та, де це застосовується, визначаються з урахуванням ступеню тяжкості та тривалості шкоди, заподіяної навколишньому середовищу, та фінансових вигод, отриманих від правопорушення.

Статтею 29 Директиви (ЄС) 2024/2881 визначено, що держави-члени встановлюють правила щодо покарань, які застосовуються до порушень національних положень, ухвалених відповідно до цієї Директиви, і вживають усіх заходів, необхідних для забезпечення їх виконання. Передбачені покарання мають бути *ефективними, пропорційними та переконливими*. Держави-члени повинні забезпечити, щоб покарання належним чином враховували наступні обставини:

(а) характер, тяжкість, ступінь і тривалість порушення;

(б) вплив на населення, включаючи чутливе населення та вразливі групи, або навколишнє середовище, на яке вплинуло порушення, враховуючи мету досягнення високого рівня захисту здоров'я людини та навколишнього середовища;

(с) повторюваність або одиничний характер порушення, включаючи будь-яке попереднє отримання попередження або будь-яке адміністративне чи кримінальне покарання

(d) економічні вигоди, отримані від порушення фізичною чи юридичною особою, яка є відповідальною, якщо це можна визначити.

Таким чином, розмір штрафу за вчинення адміністративних правопорушень визначається національним законодавством, враховуючи всі обставини для забезпечення ефективності, пропорційності та переконливості застосування таких штрафів. У зв'язку з цим, визначення співрозмірності розміру штрафів, запропонованих згідно з проектом Закону, наслідком від вчинення правопорушень потребує фахової експертизи.

Звертаємо увагу, що розміри штрафів в альтернативному законопроекті є помітно нижчими, ніж в основному проекті Закону, тому питання їх реального стримувального характеру потребує додаткового фахового обговорення.

Щодо внесення змін до статті 59 КУпАП

1. Проектом Закону, зокрема, передбачається збільшити розміри штрафів для громадян і на посадових осіб за забруднення і засмічення вод, порушення водоохоронного режиму на водозборах, яке спричиняє їх забруднення і засмічення, водну ерозію ґрунтів та інші шкідливі явища.

Згідно з статтею 3(2)(а) Директиви (ЄС) 2024/1203 держави-члени забезпечують визнання кримінальним правопорушенням, зокрема, наступної незаконної та навмисної поведінки: скидання, викид або внесення у повітря, ґрунт чи воду кількості матеріалів або речовин, енергії або іонізуючого випромінювання, що спричиняє або може спричинити смерть чи тяжке тілесне ушкодження будь-якої особи, або істотну шкоду² якості повітря, ґрунту чи води, або істотну шкоду екосистемі, тваринам чи рослинам.

Стаття 242 Кримінального кодексу України визнає кримінальним правопорушенням:

порушення правил охорони вод (водних об'єктів), якщо це спричинило забруднення поверхневих чи підземних вод і водоносних горизонтів, джерел питних, лікувальних вод або зміну їхніх природних властивостей, або виснаження водних джерел і створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довкілля;

ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову загибель об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки.

Із зазначеного вище положення Директиви (ЄС) 2024/1203 вбачається, що діяльність яка може спричинити смерть чи тяжке тілесне ушкодження будь-якої особи, або істотну шкоду якості повітря, ґрунту чи води, або істотну шкоду екосистемі, тваринам чи рослинам також повинна визначатися кримінальним правопорушенням.

Таким чином, наразі в Україні норми щодо встановлення відповідальності за порушення правил охорони водних ресурсів частково відповідають Директиві (ЄС) 2024/1203.

² стаття 3(6) Директиви (ЄС) 2024/1203 визначає елементи, які повинні враховуватися при оцінці того, чи є шкода або ймовірна шкода істотною

У зв'язку з цим, пропонуємо чітко розмежувати який обсяг забруднення і засмічення вод може вважатися адміністративним правопорушенням, а який таким, що *може* спричинити істотну шкоду та інші потенційні наслідки, визначені статтею 3(2)(а) Директиви (ЄС) 2024/1203, та вже повинно вважатися кримінальним правопорушенням.

2. Проектом Закону у статті 59 КупАП пропонується встановити адміністративну відповідальність у вигляді накладення штрафу на громадян і на посадових осіб за руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій.

Відповідно до статті 3(2)(е) Директиви (ЄС) 2024/1203 держави-члени забезпечують *визнання кримінальним правопорушенням, зокрема, наступної незаконної та навмисної поведінки: реалізація проєктів у розумінні статті 1(2)(а)³, згаданих у статті 4(1),(2) Директиви 2011/92/ЄС Європейського парламенту і Ради, без отримання дозволу на провадження діяльності (дозволу на розвиток), якщо така діяльність спричиняє або може спричинити істотну шкоду якості повітря чи ґрунту, або якості чи стану води, або істотну шкоду екосистемі, тваринам чи рослинам;*

Згідно з статтею 4(1), (2) Директиви 2011/92/ЄС проєкти, зазначені в додатку I, підлягають оцінюванню згідно зі статтями 5-10 цієї Директиви.

Додаток I Директиви 2011/92/ЄС визначає, що, зокрема, такі проєкти підлягають проведенню оцінки впливу на довкілля:

будівництво залізничних доріг для перевезень на далекі відстані та аеропортів з базовою довжиною злітно-посадкової смуги 2100 м або більше;

будівництво автомагістралей і швидкісних доріг;

будівництво нових автомобільних доріг, які мають чотири або більше смуг руху, або реконструкція та/або розширення наявних доріг, які мають дві смуги руху або менше, з метою створення чотирьох або більше смуг руху за умови, що безперервна протяжність такої нової дороги або реконструйованої та/або розширеної ділянки дороги становитиме 10 км або більше.

Відповідно до статті 5 Директиви 2011/92/ЄС якщо вимагається оцінювання впливу на довкілля, організатор повинен підготувати та подати звіт з оцінювання впливу на довкілля. Інформація, яка повинна бути подана організатором, повинна включати принаймні, зокрема:

(b) опис потенційного значного впливу проєкту на довкілля;

(c) опис особливостей проєкту та/або заходів, передбачених для уникнення, запобігання та зниження або, якщо це можливо, усунення потенційного значного негативного впливу на довкілля;

(d) опис обґрунтованих альтернатив, вивчених організатором, які є релевантними для проєкту та його специфічних характеристик, а також

³ проєкт означає виконання будівельних робіт або робіт зі встановлення інших установок або систем; інше втручання у природне середовище або ландшафт, у тому числі втручання, пов'язане з видобування корисних копалин

інформацію про основні причини вибору відповідного варіанта з урахуванням впливу проекту на довкілля.

Стаття 8(1)(b) Директиви 2011/92/ЄС визначає, що рішення про надання дозволу на реалізацію повинне містити принаймні таку інформацію, зокрема, будь-які екологічні умови, які додаються до рішення, опис будь-яких особливостей проекту *та/або заходів, передбачених для уникнення, запобігання або зниження та, якщо це можливо, усунення значного негативного впливу на довкілля*, а також, у відповідних випадках, заходи моніторингу.

Таким чином, законодавство ЄС встановлює процедуру, яка спрямована на визначення потенційного впливу реалізації проекту з будівництва автошляхів та залізниць на довкілля та передбачити, у тому числі, заходи для запобігання та зниження або усунення значного негативного впливу. На підставі такої оцінки приймається рішення про надання дозволу на реалізацію такого проекту або відмову у ньому.

Крім того, Директива (ЄС) 2024/1203 визначає *кваліфікуючі ознаки* для визначення кримінальним правопорушенням діяльності із реалізації проектів, зокрема, з будівництва автошляхів та залізниць, а саме:

відсутність дозволу на провадження діяльності (дозволу на розвиток); така діяльність спричиняє або може спричинити істотну шкоду якості повітря чи ґрунту, або якості чи стану води, або істотну шкоду екосистемі, тваринам чи рослинам.

Отже, норма законопроекту щодо встановлення адміністративної відповідальності у вигляді накладення штрафу на громадян і на посадових осіб за руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій *є логічно незавершеною*, оскільки незрозумілим є склад адміністративного правопорушення. *Фактично запроваджується дозвіл на руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій за сплату штрафу.*

У зв'язку з чим пропонуємо:

1) визначити чи спричинить (або зможе спричинити) істотну шкоду довкіллю руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій;

2) чітко визначити склад адміністративного правопорушення;

3) за наявності ймовірності спричинення *істотної* шкоди довкіллю – передбачити внесення відповідних змін до Кримінального кодексу України.

Щодо внесення змін до статті 59¹ КупАП

Проектом Закону, зокрема, передбачається збільшити розміри штрафів для громадян і на посадових осіб за забруднення і засмічення територіальних і внутрішніх морських вод внаслідок скидів із суден, здійснених без дозволу спеціально уповноважених на те державних органів або з порушенням встановлених правил.

Згідно з статтею 3(2)(e) Директиви (ЄС) 2024/1203 держави-члени забезпечують визнання кримінальним правопорушенням, зокрема, наступної незаконної та навмисної поведінки: скидання із суден забруднюючих речовин у межах сфери застосування статті 3 Директиви 2005/35/ЄС у будь-які райони, зазначені в статті 3(1) цієї Директиви, за винятком випадків, коли таке скидання відповідає умовам винятків, передбачених статтею 5⁴, і спричиняє або може спричинити погіршення якості води чи шкоду морському середовищу.

Відповідно до статті 3(1) Директиви 2005/35/ЄС ця Директива застосовується, відповідно до міжнародного права, до скидів забруднюючих речовин у:

(a) внутрішні води, включно з портами, держави-члена, якщо на такі води поширюється дія режиму MARPOL⁵;

(b) територіальне море держави-члена;

(c) протоки, що використовуються для міжнародного судноплавства і на які поширюється режим транзитного проходу, визначений у частині III, розділі 2 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року, у межах, у яких держава-член здійснює юрисдикцію щодо таких проток;

(d) виняткову економічну зону або еквівалентну зону держави-члена, встановлену відповідно до міжнародного права;

(e) відкриті моря.

Статтею 4(1) Директиви 2005/35/ЄС визначено, що держави-члени забезпечують, щоб скиди забруднюючих речовин у будь-яку з територій, зазначених у статті 3(1), розглядалися як порушення, окрім випадків, визначених у цій статті. Кожна держава-член вживає всіх необхідних заходів для забезпечення того, щоб будь-яка компанія або інша юридична чи фізична особа, яка вчинила порушення у значенні пункту 1, була притягнута до відповідальності.

Згідно з статтею 8 Директиви 2005/35/ЄС не завдаючи шкоди зобов'язанням держав-членів відповідно до Директиви (ЄС) 2024/1203, держави-члени встановлюють у межах своїх національних правових систем систему адміністративних санкцій за порушення національних положень, що імплементують статтю 4 цієї Директиви, та забезпечують її застосування. Передбачені адміністративні санкції повинні бути ефективними, пропорційними та такими, що мають стримуючий ефект⁶. Держави-члени забезпечують, щоб адміністративні санкції, запроваджені з метою транспозиції цієї Директиви, включали штрафи, що накладаються на компанію, яка визнана відповідальною за порушення.

⁴ виключена відповідно до Директиви (ЄС) 2024/3101 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про внесення змін до Директиви 2005/35/ЄС щодо забруднення з суден та запровадження адміністративних санкцій за порушення

⁵ Міжнародна конвенція про запобігання забрудненню з суден 1973 року, включаючи її Протоколи 1978 та 1997 років, в її оновленій версії

⁶ Стаття 8d Директиви 2005/35/ЄС визначає обставини, які повинні бути враховані з метою забезпечення того, щоб санкції були ефективними, пропорційними та такими, що мають стримуючий ефект

Наразі в Україні статтею 243 Кримінального кодексу України встановлена кримінальна відповідальність, зокрема, за забруднення моря:

в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або в межах вод виключної (морської) економічної зони України матеріалами чи речовинами, шкідливими для життя чи здоров'я людей, або відходами внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя чи здоров'я людей або живих ресурсів моря чи могло перешкодити законним видам використання моря, а також незаконне скидання чи поховання в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або у відкритому морі зазначених матеріалів, речовин і відходів;

ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову загибель об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки.

Таким чином, наразі в Україні норми щодо встановлення відповідальності за скидання забруднюючих речовин у територіальні та внутрішні морські води *частково відповідають* Директиві (ЄС) 2024/1203.

У зв'язку з цим, пропонуємо:

для розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності оцінити який обсяг скидів забруднюючих речовин із суден вважатиметься таким, що *може* спричинити погіршення якості води чи шкоду морському середовищу; передбачити внесення відповідних змін до Кримінального кодексу України.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу, але **потребує доопрацювання** із врахуванням висловлених зауважень.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу та удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства»

(р.№ 15040 від 20.02.2026, н.д. Гайду О.В. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Згідно з Пояснювальною запискою до законопроєкту його метою є наближення законодавства України до права Європейського Союзу, визначення та удосконалення основних засад державної політики у галузі рибного господарства в частині завдань, цілей і принципів Спільної політики щодо рибальства Європейського Союзу.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проєкту Закону, регулюються:

1) Регламентом 1005/2008 Ради від 29 вересня 2008 року про створення системи Співтовариства для запобігання, стримування та ліквідації незаконного, незареєстрованого та нерегульованого рибальства, про внесення змін до Регламентів (ЄЕС) № 2847/93, (ЄС) № 1936/2001 та (ЄС) № 601/2004 та про скасування Регламентів (ЄС) № 1093/94 та (ЄС) № 1447/1999.

2) Регламентом 2017/1004 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про створення рамкової системи Союзу для збору, управління та використання даних у секторі рибальства та підтримки наукових консультацій щодо спільної політики у сфері рибальства, а також про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 199/2008 (редагований).

4) Регламентом 1380/2013 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2013 року про Спільну рибогосподарську політику, що вносить зміни до Регламентів Ради (ЄС) № 1954/2003 та (ЄС) № 1224/2009 та скасовує Регламенти Ради (ЄС) № 2371/2002 та (ЄС) № 639/2004 та Рішення Ради 2004/585/ЄС.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол №265).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Визначення термінів законопроекту:

- «незаконне рибальство» як «рибальська діяльність, яка здійснюється: риболовними суднами у водах під юрисдикцією держави без документів дозвільного характеру та/або ліцензії цієї держави, що надають право на здійснення спеціального використання водних біоресурсів, або з порушенням її законів чи регламентів, у тому числі риболовними суднами під прапором держав, які є договірними сторонами міжнародних регіональних рибогосподарських організацій, що здійснюють промисел із порушенням заходів щодо збереження та управління, ухвалених цими організаціями, або відповідних положень міжнародного права, риболовними суднами з порушенням національного законодавства або міжнародно-правових зобов'язань, включаючи зобов'язання держав, що співпрацюють у рамках міжнародних регіональних рибогосподарських організацій» не суперечить визначенню цього терміну статті 2 Регламенту 1005/2008;

- «агреговані дані» як «результат узагальнення первинних або детальних даних» відповідає визначенню цього терміну п.7 статті 3 Регламенту 2017/1004;

- «вивантаження» як «процес переміщення добутих (виловлених) водних біоресурсів з риболовних суден (та інших транспортних засобів) до рибоприймальних пунктів, місць переробки, зберігання, продажу тощо» узгоджується з визначенням цього терміну п. 22 статті 4 Регламенту 2017/1004;

- «відкинутий вилов» як «добуті (виловлені) водні біоресурси, що повертаються до середовища їх існування» узгоджується з терміном «викід риби» статті 4 Регламенту 1380/2013;

- «детальні дані» як «дані, що базуються на первинних даних у формі, яка не дозволяє прямо або опосередковано ідентифікувати фізичну або юридичну особу» відповідає визначенню цього терміну п.6 статті 3 Регламенту 2017/1004;

- «екосистемний підхід» як «інтегрований підхід до управління рибальством в екологічно значущих межах, який спрямований на управління використанням природних ресурсів, з урахуванням впливу рибальства та іншої діяльності людини, спрямований на збереження водних біоресурсів та середовища їх існування» узгоджується з визначенням цього терміну п.9 статті 4 Регламенту 1380/2013;

- «квота добування (вилову)» як «частина загального ліміту спеціального використання водних біоресурсів, що призначена для суб'єктів рибного господарства або для риболовного судна на конкретному рибогосподарському водному об'єкті (його частині) та визначається в натуральних величинах від загального ліміту спеціального використання водних біоресурсів» узгоджується з визначенням терміну «квота» п.г) статті 2 Регламенту 2026/266;

- «первинні дані» як «необроблені дані у галузі рибного господарства, пов'язані з окремими фізичними чи юридичними особами, окремими суднами, видами та засобами добування та вирощування водних біоресурсів, окремими зразками, результатами вимірювання та інших видів вивчення водних біоресурсів та параметрів

середовища їх існування» узгоджується з визначенням цього терміну п.4 статті 3 Регламенту 2017/1004;

- «продукція рибальства» як «водні біоресурси, добуті (виловлені) за результатами здійснення спеціального використання водних біоресурсів» узгоджується з визначенням цього терміну п.29 статті 4 Регламенту 1380/2013.

2) Цілі державної політики у галузі рибного господарства, які зазначені в законопроекті узгоджуються з цілями Загальної рибальської політики статті 2 Регламенту 1380/2013.

3) Принципи державного управління та регулювання в галузі рибного господарства, які зазначені в законопроекті узгоджуються з принципами належного управління Загальної програми дій статті 3 Регламенту 1380/2013.

4) Законопроект встановлює санкції за порушення, що призвели до руйнації середовища існування водних біоресурсів та розділяє їх на певні види відповідальності, що не суперечить положенням щодо застосування певних видів санкцій за порушення правил спільної рибогосподарської політики, що передбачено в статті 89а Регламенту 1224/2009.

5) Законопроект встановлює різні види відповідальності за порушення законодавства про рибне господарство щодо: незаконного вилову водних біоресурсів без наявності ліцензії та/або документів дозвільного характеру у сфері рибного господарства, приховування обсягів добутих (виловлених) водних біоресурсів, добування (вилов) водних біоресурсів у забороненому місці та/або у заборонений період, використання заборонених знарядь добування (вилову) та/або із перевищенням їх дозволеної кількості, тощо, що не суперечить положенням статті 39 Регламенту 1005/2008.

6) Положення законопроекту щодо порядку ведення реєстру правопорушень у галузі охорони, використання і відтворення водних біоресурсів узгоджується з вимогами до національного реєстру порушень статті 93 Регламенту 1224/2009.

7) Застосування системи балів за серйозні порушення законодавства про рибне господарство узгоджується та не суперечить положенням статті 92 Регламенту 1224/2009.

8) Законопроект передбачає державний контроль за провадженням рибогосподарської діяльності, який здійснюється органами рибоохорони шляхом здійснення державного нагляду (контролю) у галузі рибного господарства, державного нагляду (контролю) за додержанням вимог ліцензійних умов, державного нагляду (контролю) за діяльністю суб'єктів аквакультури, державного нагляду (контролю) у сфері простежуваності водних біоресурсів та/або продукції, виробленої з водних біоресурсів, проведення рибоохоронних рейдів, а також моніторингу діяльності суб'єктів рибного господарства та аквакультури. Зазначена система органів контролю узгоджується з положеннями статті 36 Регламенту 1380/2013.

9) Законопроект передбачає ліцензування господарської діяльності з промислового рибальства із використанням риболовного судна, а також зазначає вимоги для отримання ліцензії, що узгоджується з вимогами для отримання ліцензії в ЄС статті 6 Регламенту 1224/2009.

10) Положення законопроекту зазначають умови здійснення любительського рибальства, які узгоджуються та не суперечать положенням статті 55 Регламенту 1224/2009 щодо рекреаційного рибальства.

11) Порядок обліку добутих (виловлених) водних біоресурсів та продукції з них, що здійснюється на рибоприймальних пунктах, як передбачено у законопроекті не суперечить положенням статті 15 Регламенту 1380/2013 щодо регулювання обмежень на вилов.

12) Порядок формування національного робочого плану збору даних у галузі рибного господарства узгоджується та не суперечить положенням статті 6 Регламенту 2017/1004 щодо формування Національного плану роботи.

Особливості процедури звітності про виконання національного робочого плану збору даних у галузі рибного господарства, які передбачені в законопроекті не суперечать положенням статті 11 Регламенту 2017/1004 щодо оцінювання та затвердження результатів національних робочих планів.

13) Порядок створення організації виробників продукції рибальства та/або аквакультури, асоціації організацій виробників продукції рибальства та/або аквакультури не суперечить положенням статті 6 Регламенту 1379/2013.

Положення законопроекту щодо умов за якими здійснюється визнання міжгалузевої організації не суперечать положенням статті 16 Регламенту 1379/2013.

Положення законопроекту щодо видів заходів, які можуть застосувати організації виробників та асоціації не суперечать положенням статті 8 Регламенту 1379/2013.

Положення законопроекту щодо заходів, які можуть застосувати міжгалузеві організації не суперечать положенням статті 13 Регламенту 1379/2013.

14) Впровадження законопроектом Єдиної державної електронної системи управління галуззю рибного господарства відповідає положенням статті 12а Регламенту 1005/2008 щодо функціонування Інтегрованої комп'ютеризованої системи управління інформацією в галузі рибного господарства.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проєкту Закону **не суперечать** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

Голова Комітету

І.КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження норм права Європейського Союзу та удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства та сфері аквакультури»

(р.№ 15040-1 від 03.03.2026, н.д. Кучер М.І. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Згідно з Пояснювальною запискою до законопроєкту його метою є впровадження норм права Європейського Союзу до законодавства України, визначення та удосконалення основних засад державної політики у галузі рибного господарства в частині завдань, цілей і принципів Спільної політики щодо рибальства Європейського Союзу, а також діяльності у сфері аквакультури.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфері дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проєкту Закону, регулюються:

1) Регламентом 1005/2008 Ради від 29 вересня 2008 року про створення системи Співтовариства для запобігання, стримування та ліквідації незаконного, незареєстрованого та нерегульованого рибальства, про внесення змін до Регламентів (ЄС) № 2847/93, (ЄС) № 1936/2001 та (ЄС) № 601/2004 та про скасування Регламентів (ЄС) № 1093/94 та (ЄС) № 1447/1999.

2) Регламентом 2017/1004 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про створення рамкової системи Союзу для збору, управління та використання даних у секторі рибальства та підтримки наукових консультацій щодо спільної політики у сфері рибальства, а також про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 199/2008 (редагований).

4) Регламентом 1380/2013 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2013 року про Спільну рибогосподарську політику, що вносить зміни до Регламентів Ради (ЄС)

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол №265).

№ 1954/2003 та (ЄС) № 1224/2009 та скасовує Регламенти Ради (ЄС) № 2371/2002 та (ЄС) № 639/2004 та Рішення Ради 2004/585/ЄС.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Визначення термінів законопроекту:

- «незаконне рибальство» як «рибальська діяльність, яка здійснюється: риболовними суднами у водах під юрисдикцією держави без документів дозвільного характеру та/або ліцензії цієї держави, що надають право на здійснення спеціального використання водних біоресурсів, або з порушенням її законів чи регламентів, у тому числі риболовними суднами під прапором держав, які є договірними сторонами міжнародних регіональних рибогосподарських організацій, що здійснюють промисел із порушенням заходів щодо збереження та управління, ухвалених цими організаціями, або відповідних положень міжнародного права, риболовними суднами з порушенням національного законодавства або міжнародно-правових зобов'язань, включаючи зобов'язання держав, що співпрацюють у рамках міжнародних регіональних рибогосподарських організацій» не суперечить визначенню цього терміну статті 2 Регламенту 1005/2008;
- «агреговані дані» як «результат узагальнення первинних або детальних даних» відповідає визначенню цього терміну п.7 статті 3 Регламенту 2017/1004;
- «вивантаження» як «процес переміщення добутих (виловлених) водних біоресурсів з риболовних суден (та інших транспортних засобів) до рибоприймальних пунктів, місць переробки, зберігання, продажу тощо» узгоджується з визначенням цього терміну п. 22 статті 4 Регламенту 2017/1004;
- «відкинутий вилов» як «добуті (виловлені) водні біоресурси, що повертаються до середовища їх існування» узгоджується з терміном «викід риби» статті 4 Регламенту 1380/2013;
- «детальні дані» як «дані, що базуються на первинних даних у формі, яка не дозволяє прямо або опосередковано ідентифікувати фізичну або юридичну особу» відповідає визначенню цього терміну п.6 статті 3 Регламенту 2017/1004;
- «екосистемний підхід» як «інтегрований підхід до управління рибальством в екологічно значущих межах, який спрямований на управління використанням природних ресурсів, з урахуванням впливу рибальства та іншої діяльності людини, спрямований на збереження водних біоресурсів та середовища їх існування» узгоджується з визначенням цього терміну п.9 статті 4 Регламенту 1380/2013;
- «квота добування (вилову)» як «частина загального ліміту спеціального використання водних біоресурсів, що призначена для суб'єктів рибного господарства або для риболовного судна на конкретному рибогосподарському водному об'єкті (його частині) та визначається в натуральних величинах від загального ліміту спеціального використання водних біоресурсів» узгоджується з визначенням терміну «квота» п.г) статті 2 Регламенту 2026/266;

- «первинні дані» як «необроблені дані у галузі рибного господарства, пов'язані з окремими фізичними чи юридичними особами, окремими суднами, видами та засобами добування та вирощування водних біоресурсів, окремими зразками, результатами вимірювання та інших видів вивчення водних біоресурсів та параметрів середовища їх існування» узгоджується з визначенням цього терміну п.4 статті 3 Регламенту 2017/1004;
- «продукція рибальства» як «водні біоресурси, добути (виловлені) за результатами здійснення спеціального використання водних біоресурсів» узгоджується з визначенням цього терміну п.29 статті 4 Регламенту 1380/2013.

2) Цілі державної політики у галузі рибного господарства, які зазначені в законопроекті узгоджуються з цілями Загальної рибальської політики статті 2 Регламенту 1380/2013.

3) Законопроект встановлює санкції за порушення, що призвели до руйнації середовища існування водних біоресурсів та розділяє їх на певні види відповідальності, що не суперечить положенням щодо застосування певних видів санкцій за порушення правил спільної рибогосподарської політики, що передбачено в статті 89а Регламенту 1224/2009.

4) Законопроект встановлює різні види відповідальності за порушення законодавства про рибне господарство щодо: незаконного вилову водних біоресурсів без наявності ліцензії та/або документів дозвільного характеру у сфері рибного господарства, приховування обсягів добутих (виловлених) водних біоресурсів, добування (вилов) водних біоресурсів у забороненому місці та/або у заборонений період, використання заборонених знарядь добування (вилову) та/або із перевищенням їх дозволеної кількості, тощо, що не суперечить положенням статті 39 Регламенту 1005/2008.

5) Положення законопроекту щодо порядку ведення реєстру правопорушень у галузі охорони, використання і відтворення водних біоресурсів узгоджується з вимогами до національного реєстру порушень статті 93 Регламенту 1224/2009.

6) Законопроект передбачає державний контроль за провадженням рибогосподарської діяльності, який здійснюється органами рибоохорони шляхом здійснення державного нагляду (контролю) у галузі рибного господарства, державного нагляду (контролю) за додержання вимог ліцензійних умов, державного нагляду (контролю) за діяльністю суб'єктів аквакультури, державного нагляду (контролю) у сфері простежуваності водних біоресурсів та/або продукції, виробленої з водних біоресурсів, проведення рибоохоронних рейдів, а також моніторингу діяльності суб'єктів рибного господарства та аквакультури. Зазначена система органів контролю узгоджується з положеннями статті 36 Регламенту 1380/2013.

7) Законопроект передбачає ліцензування господарської діяльності з промислового рибальства із використанням риболовного судна, а також зазначає вимоги для отримання ліцензії, що узгоджується з вимогами для отримання ліцензії в ЄС статті 6 Регламенту 1224/2009.

8) Положення законопроекту зазначають умови здійснення любительського рибальства, які узгоджуються та не суперечать положенням статті 55 Регламенту 1224/2009 щодо рекреаційного рибальства.

9) Порядок обліку добутих (виловлених) водних біоресурсів та продукції з них, що здійснюється на рибоприймальних пунктах, як передбачено у законопроекті не суперечить положенням статті 15 Регламенту 1380/2013 щодо регулювання обмежень на вилов.

10) Порядок формування національного робочого плану збору даних у галузі рибного господарства узгоджується та не суперечить положенням статті 6 Регламенту 2017/1004 щодо формування Національного плану роботи.

Особливості процедури звітності про виконання національного робочого плану збору даних у галузі рибного господарства, які передбачені в законопроекті не суперечать положенням статті 11 Регламенту 2017/1004 щодо оцінювання та затвердження результатів національних робочих планів.

11) Порядок створення організації виробників продукції рибальства та/або аквакультури, асоціації організацій виробників продукції рибальства та/або аквакультури не суперечить положенням статті 6 Регламенту 1379/2013.

Положення законопроекту щодо умов за якими здійснюється визнання міжгалузевої організації не суперечать положенням статті 16 Регламенту 1379/2013.

Положення законопроекту щодо видів заходів, які можуть застосувати організації виробників та асоціації не суперечать положенням статті 8 Регламенту 1379/2013.

Положення законопроекту щодо заходів, які можуть застосувати міжгалузеві організації не суперечать положенням статті 13 Регламенту 1379/2013.

12) Впровадження законопроектом Єдиної державної електронної системи управління галуззю рибного господарства відповідає положенням статті 12а Регламенту 1005/2008 щодо функціонування Інтегрованої комп'ютеризованої системи управління інформацією в галузі рибного господарства.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проекту Закону **не суперечать** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

 Голова Комітету
РАДА

 І.КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ
РАДА

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України

«Проєкт Закону про внесення змін до статті 130 Земельного кодексу України щодо заборони іноземцям набувати у власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення»

(р.№ 14390 від 21.01.2026, н.д. Соломчук Д.В. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Згідно з Пояснювальною запискою до законопроєкту його метою є захист національних інтересів України, продовольчої безпеки держави, прав українських власників земельних ділянок сільськогосподарського призначення від купівлі землі іноземними громадянами.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проєкту Закону, регулюються:

1) Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

2) Договором про функціонування Європейського Союзу.

3) Конвенцією Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод.

4) Роз'яснювальним повідомленням Європейської комісії щодо придбання сільськогосподарських угідь та законодавства Європейського Союзу (ОJ С 350, 18.10.2017, pp. 5–20).

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Законопроєкт передбачає, що «особи, які набули громадянство України у спрощеному порядку відповідно до Закону України «Про громадянство України», не мають права набувати у власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення після набуття громадянства України і впродовж п'ятнадцяти років після припинення чи скасування воєнного стану на території України».

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол №265).

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується сфери прав людини та руху капіталу. За результатом опрацювання законопроєкту щодо його відповідності міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, праву ЄС та зобов'язанням України у рамках членства у Раді Європи зазначається наступне.

Щодо сфери захисту прав людини

Статтею 2 Угоди про асоціацію закріплено, що повага до демократичних принципів, *прав людини та основоположних свобод*, як визначено, зокрема, у відповідних документах щодо захисту прав людини, серед яких *Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року*, а також повага до принципу верховенства права повинні формувати основу внутрішньої та зовнішньої політики Сторін і є основними елементами цієї Угоди.

Відповідно до підпункту «е» пункту 2 статті 4 Угоди про асоціацію цілями політичного діалогу є зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та доброго врядування, *прав людини та основоположних свобод*, у тому числі прав осіб, які належать до національних меншин, *недискримінації осіб*, які належать до меншин, і поваги до різноманітності, а також внесок у консолідацію внутрішніх політичних реформ.

Статтею 1 Першого протоколу до Конвенції передбачено, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.

Відповідно до статті 14 Конвенції *користування правами та свободами, визнаними в цій Конвенції*, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою - статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою.

Згідно з усталеною практикою Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) держави можуть обмежувати обіг сільськогосподарської землі, встановлювати спеціальні умови її набуття, захищати національні інтереси та продовольчу безпеку. Однак будь-які обмеження мають бути пропорційними та мати законну мету.

У справі «Зеленчук і Цицюра проти України» (рішення від 22 травня 2018 року, набуло статусу остаточного 22 серпня 2018 року, заяви № 846/16 та № 1075/16) ЄСПЛ визнав, що абсолютний та тривалий мораторій на відчуження сільськогосподарської землі порушував право власності. ЄСПЛ підкреслив необхідність дотримання «справедливого балансу» між суспільним інтересом і правами власників.

Чинні на сьогодні обмеження щодо набуття права власності на землі сільськогосподарського призначення іноземцями, особам без громадянства та юридичним особам зумовлені національною політикою щодо захисту сільськогосподарських земель як стратегічного ресурсу, оскільки відповідно до статті 150 Земельного кодексу України *землі сільськогосподарського призначення віднесені до особливо цінних земель*. Це обґрунтовує необхідність застосування таких обмежень для захисту національних інтересів в аграрній політиці та забезпечення продовольчої безпеки, особливо в умовах воєнного стану.

Разом з тим варто звернути увагу, що згідно із запропонованою проектом Закону нормою вбачається, що особи, які набули громадянство України у звичайному порядку, та особи, які набули громадянство України у спрощеному порядку, будуть мати неоднакове право на набуття земель сільськогосподарського призначення, що може розглядатися як диференційоване ставлення за ознакою способу набуття громадянства, що *може призвести до потенційного порушення статті 14 Конвенції (заборона дискримінації) у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу (захист власності)*.

При чому стаття 1 Першого протоколу до Конвенції безпосередньо не гарантує право особи «стати власником» будь-якого майна або вимагати від держави створити можливість придбати майно, однак захист права власності виникає тоді, коли право вже виникло у особи або існує достатньо конкретне «законне очікування» його набуття. В даному випадку у проекті Закону необхідно також врахувати ситуацію, коли у особи, яка набула громадянство України у спрощеному порядку, виникає право власності на земельну ділянку сільськогосподарського призначення на підставі прийняття спадщини.

Крім того, проектом Закону пропонується передбачити, що таке обмеження буде діяти не лише під час воєнного стану, а й протягом 15 років після його припинення. Такий тривалий термін може бути розцінений як надмірний тягар для нових громадян, що може суперечити принципу пропорційності, закладеному в статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

Якщо обмеження щодо набуття права на землі сільськогосподарського призначення особами, які набули громадянство України у спрощеному порядку, може бути обґрунтовано з метою уникнення ризиків використання спрощеної натуралізації для обходу заборон для іноземців, то надмірно тривалий строк такого обмеження *потребує перегляду з точки зору його пропорційності*, в той час як прийняття до громадянства України за звичайною процедурою вимагає, зокрема, безперервне проживання на території України протягом останніх п'яти років (стаття 9 Закону України «Про громадянство України»).

Щодо руху капіталу

У контексті переговорів про вступ України до Європейського Союзу та адаптації законодавства України до права Європейського Союзу питання набуття сільськогосподарських земель та застосування перехідних періодів є одним із ключових у главі 4 «Свобода руху капіталу».

Відповідно до пункту 2 Роз'яснювального повідомлення Європейської комісії щодо придбання сільськогосподарських угідь та законодавства Європейського Союзу зазначає, що «не існує вторинного європейського законодавства, що регулює придбання сільськогосподарських земель. Держави-члени мають юрисдикцію та дискреційні повноваження регулювати свої земельні ринки. Однак при цьому вони повинні дотримуватися основних принципів Договору, перш за все основних свобод та недискримінації за ознакою громадянства».

Абзац 1 підпункту а) пункту 2) Роз'яснювального повідомлення Європейської комісії щодо придбання сільськогосподарських угідь та законодавства Європейського Союзу також зазначає, що «право на придбання, використання або розпорядження сільськогосподарськими землями підпадає під принципи вільного руху капіталу, викладені у статтях 63 та наступних статтях Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС). Як правило, будь-які обмеження руху капіталу між державами-членами, а також між державами-членами та третіми країнами заборонені. Суд ЄС тлумачить термін «обмеження» як усі заходи, які обмежують інвестиції або які можуть перешкоджати, стримувати або робити їх менш привабливими».

Пунктом 1 статті 63 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) передбачається наступне: «1. У рамках положень, викладених у цій главі, всі обмеження на рух капіталу між державами-членами та між державами-членами та третіми країнами забороняються».

Таким чином, будь-які чинні чи запропоновані обмеження на придбання земель особами, які набули громадянство України у спрощеному порядку, незалежно від їх громадянства до набуття громадянства України, у тому числі громадян держав-членів ЄС, зокрема заборона для таких осіб набувати у власність землі сільськогосподарського призначення впродовж п'ятнадцяти років після припинення чи скасування воєнного стану, що не ґрунтуються на виключеннях, прямо передбачених Договорами ЄС або міжнародними угодами, *можуть розглядатися як такі, що суперечать статті 63 ДФЄС, яка забороняє обмеження руху капіталу між державами-членами, а також між державами-членами та третіми країнами.*

Водночас на поточному етапі, з огляду на збройну агресію Росії проти України та дію воєнного стану, безпекове підґрунтя такої норми є зрозумілим, однак це не усуває необхідності її приведення у відповідність до вимог права ЄС у контексті переговорного процесу. Європейська комісія вже звернула увагу на необхідність лібералізації ринку сільськогосподарських земель для громадян ЄС у рамках рекомендацій, наданих у Звіті про прогрес України у рамках Пакета розширення ЄС 2025 року.

З огляду на це, запропонована норма, яка поширюється на всіх осіб, що набули громадянство України у спрощеному порядку незалежно від їхнього попереднього громадянства, у процесі переговорів про вступ вимагатиме перегляду або трансформації у перехідний механізм, сумісний із принципами рівності та пропорційності права ЄС.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проекту Закону суперечать міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та потребують доопрацювання з урахуванням наведених зауважень.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння безбар'єрному пересуванню осіб з тимчасовим порушенням здоров'я»
(реєстр. № 14176 від 31.10.2025 р., н.д. Гривко С.Д.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Проєкт Закону, відповідно до пояснювальної записки, розроблено з метою створення правових передумов для забезпечення безбар'єрного пересування осіб із тимчасовими порушеннями здоров'я, що пов'язані з обмеженням рухливості.

Для досягнення зазначеної мети проєктом Закону пропонується внести зміни до Законів України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» та «Про дорожній рух», якими передбачити надання особам з тимчасовим порушенням здоров'я права безоплатного паркування транспортних засобів на спеціально обладнаних місцях, призначених для осіб з інвалідністю.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Розділу I «Загальні принципи» та Глави 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та додатку XL Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, регулюються:

- Договором про функціонування Європейського Союзу (консолідована версія);
- Хартією основоположних прав Європейського Союзу (далі – Хартія ЄС);
- Директивою (ЄС) 2024/2841 Європейського Парламенту та Ради від 23.10.2024 про запровадження Європейської картки особи з інвалідністю та Європейської паркувальної картки для осіб з інвалідністю (далі – Директива (ЄС) 2024/2841);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

– а також на рівні національного законодавства держав-членів ЄС.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Статтею 2 Угоди про асоціацію передбачено, зокрема, що повага до демократичних принципів, *прав людини* та основоположних свобод, а також повага до принципу верховенства права повинні формувати основу внутрішньої та зовнішньої політики Сторін і є основними елементами цієї Угоди.

Відповідно до статті 419 Угоди про асоціацію Сторони посилюють діалог та співробітництво щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, *соціального захисту, соціального залучення*, гендерної рівності та недискримінації.

Згідно зі статтею 420 Угоди про асоціацію співробітництво у вказаних вище сферах передбачає досягнення, зокрема, такої цілі, як покращення якості людського життя.

Статтею 26 Хартії ЄС передбачено, що Союз визнає й поважає право [фізично або психічно] неідементних людей користуватися перевагами заходів, призначених для забезпечення їхньої незалежності, соціальної та професійної інтеграції та для участі у суспільному житті.

Відповідно до статті 1 Директиви (ЄС) 2024/2841 ця Директива встановлює, зокрема, правила видачі Європейської картки особи з інвалідністю як підтвердження статусу особи з інвалідністю або права на отримання певних послуг у зв'язку з інвалідністю.

Статтею 2 Директиви (ЄС) 2024/2841 встановлено, що ця Директива застосовується до умов та об'єктів паркування, а також до всіх випадків, коли державні органи чи приватні оператори надають особам з інвалідністю особливі умови або пільговий режим щодо доступу до таких послуг, заходів та об'єктів у рамках короткострокового перебування.

При цьому, пунктом 4 статті 2 Директиви (ЄС) 2024/2841 передбачено, що ця Директива не впливає на компетенцію держав-членів визначати умови оцінювання та визнання статусу особи з інвалідністю, а також право на отримання конкретних послуг, що надаються у зв'язку з інвалідністю, або надання права користуватися місцями для паркування та відповідною інфраструктурою, призначеними для осіб з інвалідністю.

Також слід зазначити про реалізацію Стратегії Європейського Союзу щодо прав осіб з інвалідністю на 2021–2030 роки (повідомлення Комісії Європейському Парламенту, Раді, Європейському економічному і соціальному комітету та Комітету регіонів від 03.03.2021 (COM(2021) 101 final), яка спрямована на *поліпшення життя осіб з інвалідністю* протягом 2021-2030 років.

Метою зазначеної Стратегії є:

досягнення значних покращень *для осіб з інвалідністю* в усіх сферах їхнього життя в Європейському Союзі (ЄС) та за його межами;

підтримка держав-членів ЄС та інституцій ЄС у впровадженні *Конвенції про права осіб з інвалідністю*.

Пунктом 1 Стратегії Європейського Союзу щодо прав осіб з інвалідністю на 2021–2030 роки передбачено, що доступність фізичного та віртуального середовища, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), товарів і послуг, зокрема транспорту та інфраструктури, є *запорукою реалізації прав та необхідною умовою для повноцінної участі людей з інвалідністю на рівних з іншими*.

Крім того, статтею 1 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (далі – Конвенція) визначено, що мета цієї Конвенції полягає в заохоченні, захисті й забезпеченні повного й рівного здійснення всіма особами з інвалідністю всіх прав людини й основоположних свобод, а також у заохоченні поважання до притаманної їм гідності. До осіб з інвалідністю належать особи зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть заважати їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими.

Статтею 9 Конвенції передбачено, що щоб надати особам з інвалідністю можливість вести незалежний спосіб життя й усебічно брати участь у всіх аспектах життя, держави-учасниці вживають належних заходів для забезпечення особам з інвалідністю доступу нарівні з *іншими до фізичного оточення, до транспорту, до інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і в сільських районах*.

Згідно із статтею 20 Конвенції держави-учасниці вживають *ефективних заходів для забезпечення індивідуальної мобільності осіб з інвалідністю з максимально можливим ступенем їхньої самостійності, зокрема шляхом сприяння індивідуальній мобільності осіб з інвалідністю вибраним ними способом, у вибраний ними час та за доступною ціною*.

З огляду на викладене, право ЄС та Конвенція виходять насамперед із *необхідності забезпечення реальної мобільності для осіб з інвалідністю*.

Водночас, запропонована законодавча ініціатива щодо поширення права користування спеціально обладнаними місцями для осіб з інвалідністю на осіб із тимчасовими порушеннями здоров'я під час реалізації на практиці *може містити ризик зменшення фактичної доступності цих місць саме для осіб з інвалідністю*.

З метою мінімізації вказаного ризику уточнення та приведення у відповідність до принципу правової визначеності² потребують деякі поняття та терміни, що використовуються у проекті Закону, а саме: «тимчасове порушення здоров'я», «ускладнене пересування», «додаткові заходи із забезпечення безбар'єрності».

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

² Принцип правової визначеності є одним із загальних принципів права ЄС, згідно з яким для належного функціонування правової системи держави передбачуваність, несуперечливість та узгодженість формулювання норм є однією із обов'язкових умов для створення якісного та дієвого законодавства.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону за своєю метою **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу, водночас **потребує доопрацювання** у частині дотримання принципу правової визначеності.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 23 Закону України «Про прикордонний контроль» щодо особливостей прикордонного контролю дітей»
(реєстр. № 14349 від 30.12.2025 р., н.д. Бардіна М.О. та ін.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Проєктом Закону пропонується доповнити перелік осіб, які мають право на пріоритет перед іншими особами на проходження передбачених законодавством видів контролю в пунктах пропуску через державний кордон України, *дітьми віком до двох років включно* у супроводі батьків, діда, баби, брата, сестри, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, які виховують дитину, за наявності документів, що підтверджують відповідні повноваження особи, а також водія у разі слідування на транспортному засобі.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується:

- Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);
- Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС);
- Хартії основоположних прав Європейського Союзу;
- Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/399 від 09.03.2016 про Кодекс Союзу щодо правил, які регулюють рух осіб через кордони (Шенгенський кодекс про кордони) (далі – Регламент 2016/399);
- Конвенції ООН про права дитини.

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Відповідно до статті 2 Угоди про асоціацію повага до демократичних принципів, *прав людини* та основоположних свобод, а також повага до принципу

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

верховенства права повинні формувати основу внутрішньої та зовнішньої політики Сторін і є основними елементами цієї Угоди.

Цілями політичного діалогу є зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та доброго врядування, прав людини та основоположних свобод, у тому числі прав осіб, які належать до національних меншин, недискримінації осіб, які належать до меншин, і поваги до різноманітності, а також внесок у консолідацію внутрішніх політичних реформ (стаття 4 Угоди про асоціацію).

Згідно з пунктом 5 статті 3 ДФЄС у своїх відносинах зі світом Союз підтримує та поширює свої цінності та інтереси, сприяє захисту своїх громадян. Союз підтримує мир, безпеку та сталий розвиток планети, солідарність та взаємну повагу народів, вільну, справедливу торгівлю, викорінення бідності та *захист прав людини, зокрема прав дитини*, а також суворе дотримання й розвиток міжнародного права, зокрема дотримання принципів Статуту ООН.

Відповідно до статті 3 Конвенції ООН про права дитини в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, *першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини*.

Разом з тим, відповідно до статті 16 розділу III «Юстиція, свобода та безпека» Угоди про асоціацію згідно з відповідним законодавством ЄС та чинним національним законодавством, співробітництво буде, зокрема, зосереджуватися на подальшому розвитку оперативних заходів у сфері управління кордонами. Зусилля Сторін у цій сфері будуть спрямовані на ефективну імплементацію принципу інтегрованого управління кордонами.

Пунктом 2 статті 77 ДФЄС визначено, що Європейський Парламент та Рада, діючи згідно зі звичайною законодавчою процедурою, ухвалюють заходи, зокрема щодо контролю, якому підлягають особи, які перетинають зовнішні кордони, а також будь-які заходи, необхідні для поступового створення інтегрованої системи управління зовнішніми кордонами.

Відповідно до пункту 1 статті 7 Регламенту 2016/399 на виконання своїх обов'язків *прикордонники повинні цілком поважати людську гідність, зокрема у випадках, які стосуються вразливих осіб*. Будь-які заходи, яких прикордонники вживають на виконання своїх обов'язків, повинні бути пропорційними до цілей таких заходів. Відповідно до пункту 2 згаданої статті під час проведення перевірок на кордоні прикордонники не повинні дискримінувати осіб за ознаками статі, раси або етнічного походження, релігії або віросповідання, інвалідності, віку або сексуальної орієнтації.

Згідно з пунктом 6 додатку VII до статті 20 Регламенту 2016/399 *прикордонники повинні приділяти особливу увагу неповнолітнім особам*. Якщо неповнолітні особи подорожують у супроводі інших осіб, прикордонники перевіряють, чи особи, які супроводжують неповнолітніх осіб, мають право батьківського піклування над ними, особливо якщо неповнолітніх осіб супроводжує тільки один дорослий і є серйозні підстави підозрювати їх у

незаконному позбавленні опіки особи (осіб), яка (які) мають над ними законне право батьківського піклування. В останньому випадку прикордонники виконують додаткове розслідування, щоб виявити будь-які невідповідності чи суперечності в наданій інформації.

При цьому, Регламент 2016/399 не містить чітко визначеного переліку осіб, які мають право на пріоритет перед іншими особами на проходження кордону.

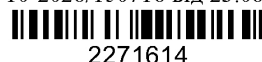
Ураховуючи викладене, підтримуючи мету посилення захисту прав дітей, при наданні переваги окремим категоріям осіб на проходження через кордон, слід звернути увагу на ризик створення нерівності та дискримінації щодо інших вразливих категорій громадян (діти віком від двох років, вагітні жінки, літні особи, особи після хірургічних втручань тощо).

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу з урахуванням висловленого застереження.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям»

(реєстр. № 15172 від 13.04.2026 р., н. д. Гетманцев Д. О., Бондаренко О. В. та інші)^{1,2}

1. Загальна характеристика законопроєкту.

У пояснювальній записці до законопроєкту зазначено, що його метою є створення в Україні належної правової основи для здійснення сек'юритизації та емісії облігацій з покриттям, відповідно до вимог права Європейського Союзу та кращих європейський практик.

Як зазначають автори проєкту закону, законопроєкт направлений на забезпечення виконання зобов'язань України щодо адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу (acquis ЄС) за кластером 2 «Внутрішній ринок» у сфері сек'юритизації та облігацій з покриттям, а саме до:

- Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/2402 від 12 грудня 2017 року про встановлення загальних рамкових умов для сек'юритизації та створення спеціальної рамки для простої, прозорої та стандартизованої сек'юритизації, та внесення змін до директив 2009/65/ЄС, 2009/138/ЄС та 2011/61/ЄС та регламентів (ЄС) № 1060/2009 та (ЄС) № 648/2012;
- Директиви Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2019/2162 від 27 листопада 2019 року про випуск облігацій з покриттям та публічний нагляд за облігаціями з покриттям та про внесення змін до директив 2009/65/ЄС та 2014/59/ЄС.

Щодо здійснення сек'юритизації, то законопроєктом врегульовуються питання щодо поняття та видів сек'юритизації, вимог до учасників транзакції із сек'юритизації (оригінатора, управителя фінансовими активами, інвесторів у позиції сек'юритизації, адміністратора за випуском сек'юритизаційних цінних паперів, зборів власників сек'юритизаційних цінних паперів та агента з верифікації стандартизованої сек'юритизації). Крім того, передбачено врегулювання питань щодо фінансових активів, які можуть бути включені до пулу сек'юритизованих активів, визначено особливості транзакції із сек'юритизації, встановлено вимоги до розкриття інформації у разі емісії сек'юритизаційних цінних паперів та вимоги до спрощеної, прозорої та

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

² Проєкт закону спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

стандартизованої транзакції із сек'юритизації. Проектом закону передбачено можливість здійснення транзакції із сек'юритизації як через емісію сек'юритизаційних цінних паперів, так і без здійснення такої емісії.

Щодо запровадження облігацій з покриттям, то законопроектом врегульовуються питання стосовно поняття та видів облігацій з покриттям, особливостей відокремлення активів покриття, вимог до порядку погодження програми облігацій з покриттям, вимог до прийнятних активів покриття, рівня покриття та ліквідності пулу покриття. Також передбачено врегулювання питань щодо особливостей правового статусу контролера пулу покриття та спеціального адміністратора, встановлено вимоги до розкриття інформації та надання звітності емітентом облігацій з покриттям.

Крім того, законопроект містить положення про взаємодію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національного банку України з компетентними органами інших держав-членів Європейського Союзу у сфері регулювання та нагляду за сек'юритизацією та облігаціями з покриттям.

Також проектом закону врегульовано питання взаємодії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національного банку України з європейськими наглядовими органами: Європейський банківський регулятор (European Banking Authority, EBA), Європейський орган з цінних паперів і ринків (European Securities and Markets Authority, ESMA) та Європейський орган зі страхування і професійних пенсійних пенсій (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA).

Згідно із пояснювальною запискою положення законопроекту спрямовані на розширення можливостей для залучення фінансовими установами капіталу, створення нових довгострокових фінансових інструментів, розвитку іпотечного кредитування, зниження вартості кредитних ресурсів та залучення іноземних інвестицій в українську економіку.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Положення законопроекту № 15172 спрямовані на врегулювання правовідносин у сфері фінансових послуг та стосуються запровадження облігацій з покриттям та сек'юритизації в Україні, які за своєю суттю є механізмами випуску облігацій, платежі за якими забезпечуються пулом фінансових активів.

Однією з ключових відмінностей між вказаними механізмами є те, що *облігації з покриттям* надають інвесторам право вимоги як до емітента облігацій, так і на надходження від належним чином відокремленого пулу високоякісних активів. У свою чергу *інструмент сек'юритизації* має на меті передачу інвесторам як прав, так і ризиків щодо визначеного пулу активів, який є відокремленим від кредитного ризику особи, яка виступає оригіратором цих активів, при цьому інвестори не мають права вимоги до самого оригінатора щодо платежів за облігаціями в рамках сек'юритизації.

В Національній програмі адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС) зазначено, що стосовно кредитних установ, інвестиційних фірм та фінансових конгломератів, акти права Європейського Союзу (acquis ЄС) встановлюють, зокрема, регуляторну рамку для сек'юритизації та забезпечених облігацій.

Станом на 2026 рік ключовими актами ЄС у сфері функціонування ринків сек'юритизації є:

1) Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/2402 від 12 грудня 2017 року про встановлення загальних рамкових умов для сек'юритизації та створення спеціальної рамки для простої, прозорої та стандартизованої сек'юритизації, та внесення змін до директив 2009/65/ЄС, 2009/138/ЄС та 2011/61/ЄС та регламентів (ЄС) № 1060/2009 та (ЄС) № 648/2012 (далі – Регламент ЄС № 2017/2402);

2) Регламент (ЄС) 2017/2401 Європейського Парламенту та Ради від 12 грудня 2017 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 575/2013 про пруденційні вимоги до кредитних установ та інвестиційних фірм.

Стосовно **облігацій з покриттям**, то станом на 2026 рік до основних актів ЄС у цій сфері належать такі:

1) Директива Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2019/2162 від 27 листопада 2019 року про випуск облігацій з покриттям та публічний нагляд за облігаціями з покриттям та про внесення змін до директив 2009/65/ЄС та 2014/59/ЄС (далі – Директива ЄС 2019/2162);

2) Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2019/2160 від 27 листопада 2019 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 575/2013 щодо експозицій у формі облігацій з покриттям.

Під час аналізу законопроекту № 15172 також було враховано положення наступних документів, з яких випливають релевантні зобов'язання України у сфері європейської інтеграції:

1) Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);

2) Звіт Європейської комісії щодо України від 4 листопада 2025 року в рамках Пакету щодо розширення;

3) Національна програма адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2026 р. № 438 (далі - Національна програма адаптації законодавства України до права ЄС).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

А. Щодо зобов'язань України у сфері європейської інтеграції стосовно запровадження сек'юритизації та облігацій з покриттям

Згідно із статтею 383 Угоди про асоціацію визнаючи важливість ефективної системи правил та практики їхньої реалізації у сфері фінансових

послуг для становлення повноцінної ринкової економіки та з метою сприяння торговельному обміну між Сторонами, Сторони домовились співробітничати у сфері фінансових послуг відповідно до таких цілей:

- a) підтримки процесу адаптації регулювання фінансових послуг до потреб відкритої ринкової економіки;
- b) забезпечення ефективного та належного захисту інвесторів та інших споживачів фінансових послуг;
- c) сприяння стабільності та цілісності світової фінансової системи;
- d) підтримки співробітництва між різними учасниками фінансової системи, зокрема регуляторні та наглядові органи;
- e) забезпечення незалежного та ефективного нагляду.

Пунктом 1 статті 384 **Угоди про асоціацію** передбачено, що Сторони заохочують співробітництво між відповідними регуляторними та наглядовими органами, зокрема обмін інформацією і досвідом щодо фінансових ринків та інші подібні заходи.

Європейська комісія, оцінюючи прогрес України в рамках переговорного Розділу 9 «Фінансові послуги», у **Звіті щодо України від 4 листопада 2025 року в рамках Пакету щодо розширення** зазначила, що Україна має докласти подальших зусиль для приведення законодавства у відповідність до *acquis* ЄС у сфері ринків цінних паперів та інвестиційних послуг, з урахуванням динаміки розвитку *acquis* ЄС.

Національною програмою адаптації законодавства України до права ЄС в рамках Розділу 9 «Фінансові послуги» передбачено реалізацію Цілі 51, яка полягає в імплементації Директиви ЄС 2019/2162. У зв'язку з цим програмою закріплено відповідне завдання, яке передбачає *розроблення та прийняття Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям»*, строк виконання – грудень 2027 року.

Також згідно з пунктом 9.4 Розділу 9 «Фінансові послуги» **Умов успішного закриття переговорів (бенчмарків)**, які Україна отримала від Європейської Комісії у рамках започаткованого минулого року процесу «фронтлоудингу» щодо вступу до Європейського Союзу, *Україна має досягти високого рівня узгодженості з *acquis* ЄС у сфері ринків цінних паперів, інвестиційних послуг та управління інвестиціями, зокрема щодо рамкового регулювання ринків фінансових інструментів, проспектів, прозорості та запобігання зловживанням на ринку, а також управління інвестиціями, та продемонструвати готовність до імплементації *acquis* ЄС з дня набуття членства.*

В. Щодо відповідності законопроекту № 15172 положенням Регламенту ЄС № 2017/2402

1) Щодо заборони ресек'юритизації

Регламент ЄС № 2017/2402	Положення проекту Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям»
Стаття 8 Заборона ресек'юритизації	Стаття 24 Заборона ресек'юритизації

<p>1. Базисні експозиції, що використовуються в рамках сек'юритизації, не повинні включати позиції сек'юритизації.</p> <p>Як відступ, перший підпараграф не застосовується до:</p> <p>(а) будь-якої сек'юритизації, у рамках якої цінні папери були випущені до 01 січня 2019 року; та</p> <p>(б) будь-якої сек'юритизації, що використовується для законних цілей, як визначено в параграфі 3, у рамках якої цінні папери були випущені 01 січня 2019 року або пізніше</p>	<p>1. До пулу сек'юритизованих активів не можуть включатися позиції сек'юритизації, якщо інше не передбачено цією статтею.</p>
<p>3. Для цілей цієї статті вказані нижче цілі вважаються законними цілями:</p> <p>(а) сприяння припиненню діяльності кредитної установи, інвестиційної фірми або фінансової установи;</p> <p>(б) забезпечення життєздатності кредитної установи, інвестиційної фірми або фінансової установи як діючої організації, щоб уникнути припинення її діяльності; або</p> <p>(с) якщо базисні експозиції є непрацюючими, збереження інтересів інвесторів.</p>	<p>2. Порядок та строки погодження щодо включення позицій сек'юритизації до пулу сек'юритизованих активів встановлюються нормативно-правовими актами Комісії у випадках коли це є необхідним з метою:</p> <p>1) ліквідації неплатоспроможного банку, ліквідаційної процедури фінансової компанії або інвестиційної фірми;</p> <p>2) уникнення ліквідації в ході виведення неплатоспроможного банку з ринку, провадження у справі про банкрутство фінансової компанії або інвестиційної фірми;</p> <p>3) захисту прав інвесторів у позиції сек'юритизації, якщо у пул сек'юритизованих активів входять проблемні фінансові активи.</p>
<p>Не передбачено</p>	<p>4. Нормативно-правовими актами Комісії можуть встановлюватись інші випадки, коли включення позицій сек'юритизації до пулу сек'юритизованих активів допускається з обґрунтованою метою та з урахуванням мети підтримання фінансової стабільності та захисту прав та інтересів інвесторів.</p>

Параграф 3 статті 8 Регламенту ЄС № 2017/2402 містить вичерпний перелік випадків, коли дозволяється відступати від заборони ресек'юритизації.

Водночас стаття 24 проєкту Закону «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям» № 15172, яка імплементує положення Регламенту щодо заборони ресек'юритизації, містить частину четверту, яка надає Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку повноваження встановлювати інші випадки, коли допускається включення позицій сек'юритизації до пулу сек'юритизованих активів.

Стаття 8 Регламенту ЄС № 2017/2402 не містить положень, які б передбачали надання відповідним національним органам держав-членів таких дискреційних повноважень.

Отже, урахувавши, що йдеться про імplementацію Регламенту ЄС, який має бути імplementований в повному обсязі, вважаємо, що в цій частині проєкт закону потребує доопрацювання.

2) Щодо вимог до суб'єктів спеціального призначення для цілей сек'юритизації

Регламент ЄС № 2017/2402	Положення проєкту Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям»
<p align="center">Стаття 4</p> <p align="center">Вимоги до суб'єктів спеціального призначення для цілей сек'юритизації</p>	<p align="center">Стаття 10. Обмеження щодо іноземної спеціалізованої платформи фінансування</p>
<p>Суб'єкти спеціального призначення для цілей сек'юритизації не повинні бути засновані у третій країні, до якої застосовується будь-яке із зазначених нижче положень:</p> <p>(а) третя країна входить до переліку як третя країна з високим ризиком, що характеризується стратегічними недоліками режиму протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму, згідно зі статтею 9 Директиви Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/849 (-3);</p> <p>(aa) третя країна входить до переліку юрисдикцій, які не співпрацюють в цілях оподаткування ЄС у додатку I;</p> <p>(b) третя країна не підписала угоду з державою-членом, щоб гарантувати, що така третя країна повністю відповідає стандартам, передбаченим у статті 26 Модельної конвенції Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо податків на доходи і капітал або в Модельній угоді ОЕСР про обмін інформацією з податкових питань, і забезпечує ефективний обмін інформацією з податкових питань, включно з будь-якими багатосторонніми податковими угодами.</p>	<p>1. Іноземна СПФ не може бути створена в державі, що здійснює збройну агресію проти України у значенні, наведеному у статті 1 Закону України «Про оборону України».</p> <p>2. Інші вимоги та обмеження щодо співпраці з іноземною СПФ можуть встановлюватись законом та нормативно-правовими актами Комісії.</p>

Здійснивши порівняльний аналіз наведених положень, можна констатувати, що автори закріпили в статті 10 проєкту закону відсильну норму до інших нормативно-правових актів, якими можуть встановлюватись інші обмеження до іноземних СПФ.

Однак, на нашу думку, такий підхід не свідчить про повну імplementацію положень статті 4 Регламенту ЄС № 2017/2402, оскільки поточна редакція статті 10 законопроєкту не відображає тих обмежень, передбачених в статті 4 Регламенту. Отже, в цій частині законопроєкт потребує доопрацювання.

С. Щодо відповідності законопроекту № 15172 положенням Директиви ЄС 2019/2162

Щодо позначення облігацій з покриттям

Директива ЄС 2019/2162	Положення проекту Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям»
Стаття 27 Позначення	Стаття 55. Поняття та характеристики облігацій з покриттям
1. Держави-члени повинні забезпечити використання позначення «європейська облігація з покриттям» та його офіційного перекладу всіма офіційними мовами Союзу тільки для облігацій з покриттям, які відповідають вимогам, встановленим у положеннях національного права, що транспонують цю Директиву.	5. Слова «облігації з покриттям» та похідні від них у найменуванні цінних паперів дозволяється використовувати виключно щодо цінних паперів, які відповідають вимогам цього Закону на момент здійснення емісії.
2. Держави-члени повинні забезпечити використання позначення «європейська облігація з покриттям (преміум)» та його офіційного перекладу всіма офіційними мовами Союзу тільки для облігацій з покриттям, які відповідають вимогам, встановленим у положеннях національного права, що транспонують цю Директиву, і які відповідають вимогам у статті 129 Регламенту (ЄС) № 575/2013, зі змінами, внесеними Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2019/2160.	6. Слова «облігація з покриттям (преміум)» та похідні від них у найменуванні цінних паперів дозволяється використовувати виключно щодо облігацій з покриттям, які відповідають вимогам цього Закону та пул покриття за якими сформований з активів покриття, визначених у пункті 1 частини другої статті 64 цього Закону.

З огляду на положення наведених статей щодо позначення облігацій, можна стверджувати, що поточна редакція статті 55 законопроекту № 15172 не передбачає використання позначення «європейська облігація з покриттям». Отже, в цій частині законопроект потребує доопрацювання.

Отже, беручи до уваги наведене вище, законопроект № 15172 в цілому відповідає євроінтеграційним зобов'язанням України, однак потребує доопрацювання з урахуванням наведених застережень.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект закону в цілому відповідає міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері євроінтеграції, однак потребує доопрацювання з урахуванням наведених застережень.

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про засади державної антикорупційної політики на 2026 – 2030 роки»
(р. № 15230 від 13.05.2026, н.д. Радіна А.О.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Відповідно до пояснювальної записки метою проєкту Закону є визначення стратегічних пріоритетів і основних напрямів державної антикорупційної політики на 2026 – 2030 роки, виконання міжнародних зобов'язань України у сфері запобігання та протидії корупції, а також сприяння набуттю повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору.

Проєктом Закону пропонується затвердити Антикорупційну стратегію на 2026 – 2030 роки як рамковий документ державної політики у сфері запобігання та протидії корупції. Стратегія визначає основоположні цілі, пріоритетні напрями та очікувані результати формування і реалізації цілісної та взаємопов'язаної системи запобігання корупції. Вона також визначає механізми координації діяльності суб'єктів формування та реалізації антикорупційної політики, а також підходи до моніторингу та оцінювання результатів її виконання. Стратегія поєднує системний підхід до розвитку загальної системи запобігання та протидії корупції з галузевим підходом, спрямованим на зниження корупційних ризиків у пріоритетних сферах суспільних відносин.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується сфери боротьби з корупцією, що входить до розділу 24 «Юстиція, свобода, безпека» Кластеру 1 «*Основи процесу вступу до ЄС*» в рамках переговорного процесу між Україною та ЄС, та яка охоплюється зобов'язаннями України відповідно до:

- 1) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);
- 2) Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції 2003 року (далі – Конвенція ООН проти корупції);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3) Дорожньої карти з питань верховенства права, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475 (далі – Дорожня карта з питань верховенства права)².

Разом з тим, Україна взяла на себе зобов'язання у сфері боротьби з корупцією, які здебільшого надаються стороною ЄС для країни-кандидата в рамках переговорного процесу у формі рекомендацій для досягнення відповідності вимогам Копенгагенських критеріїв для вступу до ЄС, та які наведені в низці документів, а саме:

- Щорічних звітах про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023, 2024 та 2025 років;
- Переговорній рамці ЄС, представленій на Першій міжурядовій конференції між Україною та ЄС 25 червня 2024 року, на якій офіційно розпочалися переговори про членство України в ЄС (далі – Переговорна рамка);
- 10 пріоритетних пунктів, які Україна має виконати протягом року, що закріплено у Спільній заяві Комісара з питань розширення М. Коста та Віце-прем'єр-міністра України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Т. Качки від 11 грудня 2025 року;
- Переданих Україні стороною ЄС умов успішного закриття переговорів (бенчмарків) (квітень 2026 року);
- Спільна позиція ЄС щодо відкриття переговорного кластеру 1 «Основи» у межах переговорів про вступ України до ЄС від 12 червня 2026 року (AD 18/26 CONF-UA 2/26).

Також в ЄС нещодавно прийнято Директиву (ЄС) 2026/1021 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2026 року про боротьбу з корупцією, що замінює Рамкове рішення Ради 2003/568/ЛНА та Конвенцію про боротьбу з корупцією за участю посадових осіб Європейських Співтовариств або посадових осіб держав-членів Європейського Союзу, та вносить зміни до Директиви (ЄС) 2017/1371 Європейського Парламенту та Ради (далі - Директива 2026/1021/ЄС).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Перш за все варто зазначити, що зобов'язання щодо боротьби з корупцією закріплені в Угоді про асоціацію, а саме:

- статті 3, відповідно до якої *верховенство права, належне врядування, боротьба з корупцією, боротьба з різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризмом, сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторонності є головними принципами для посилення відносин між Сторонами;*

² Дорожня карта розроблена відповідно до Переговорної рамки ЄС, представленій на Першій міжурядовій конференції між Україною та ЄС 25 червня 2024 року, на якій офіційно розпочалися переговори про членство України в Європейському Союзі, та погоджена Європейською Комісією.

- статті 14, відповідно до якої в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки *Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією.*

Також згідно з пунктом 4 статті 22 Угоди про асоціацію Сторони віддані ефективному виконанню, зокрема, Конвенції ООН проти корупції 2003 року та інших відповідних міжнародних документів.

Відповідно до статті 5 Конвенції ООН проти корупції кожна Держава-учасниця, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, розробляє й здійснює або проводить *ефективну скоординовану політику протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності.* Кожна держава-учасниця прагне періодично проводити оцінку відповідних правових інструментів й адміністративних заходів з метою визначення їхньої адекватності з точки зору запобігання корупції та боротьби з нею.

Згідно із Переговорною рамкою (пункт 51) *«прогрес України у боротьбі з корупцією, включаючи результати розслідувань та винесення обвинувальних вироків, буде ретельно відстежуватися. Крім того, антикорупційна політика буде інтегрована в усі відповідні розділи. Відповідно, розділ не буде тимчасово закрито, доки не буде впроваджено достатню антикорупційну політику в цьому конкретному розділі.»*

Разом з тим, Дорожня карта з питань верховенства права, яка була розроблена відповідно до Переговорної рамки з урахуванням наданих рекомендацій ЄК у її щорічних звітах, передбачає низку заходів, які Україна має виконати щодо боротьби з корупцією, зокрема:

- здійснювати комплексний аналіз найбільш уражених корупцією сфер, результати якого стануть основою (підґрунтям) нових Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми зі строком виконання – III квартал 2025 року та на постійній основі;

- розробити та прийняти Антикорупційну стратегію та Державну антикорупційну програму, спрямовані як на підвищення ефективності загальної системи запобігання та протидії корупції, так і на мінімізацію корупції у пріоритетних сферах, такі як *судова система, органи правопорядку, публічні закупівлі, зокрема оборонні закупівлі, державні підприємства, інфраструктура, митниця та оподаткування, будівництво та управління земельними ресурсами, природні ресурси та видобувна галузь.* Ці стратегічні документи мають бути розроблені прозоро та на основі доказів (зокрема, результатів комплексного аналізу найбільш уражених корупцією сфер), включаючи консультації з

державними органами та неурядовими зацікавленими сторонами зі строком виконання – 6 місяців після останнього року дії попередньої стратегії³.

Також відповідно до статті 21 Директиви 2026/1021/ЄС без шкоди для чинної політики, кожна держава-член повинна прийняти та опублікувати національну стратегію запобігання корупції та боротьби з нею, встановивши цілі, пріоритети та відповідні заходи, а також засоби для досягнення цих цілей. Держави-члени повинні прагнути забезпечити, щоб така національна стратегія розроблялася у консультації з громадянським суспільством, відповідними органами або підрозділами, зазначеними у статті 22, незалежними експертами, дослідниками та іншими зацікавленими сторонами, а також враховувати потреби, особливості та виклики держав-членів.

Корупція є комплексною проблемою, а вразливості, а також найдоцільніші способи їх подолання відрізняються залежно від сектору. Тому держави-члени повинні у відповідні проміжки часу проводити оцінку, щоб визначити сектори або професії, які найбільше ризикують корупцією, та розробляти заходи для вирішення основних ризиків у визначених секторах або професіях, зокрема шляхом регулярної організації, за потреби, заходів з підвищення обізнаності, адаптованих до специфіки визначених секторів або професій. Держави-члени, які мають широкі національні стратегії боротьби з корупцією, також можуть враховувати свої оцінки ризиків у цих стратегіях, за умови, що ризики оцінюються, а заходи регулярно переглядаються (пункт 43 преамбули Директиви 2026/1021/ЄС).

Отже, відповідно до права ЄС держави-члени мають дискреційні повноваження щодо визначення заходів із запобігання та протидії корупції у своїх антикорупційних стратегіях, виходячи з аналізу наявної ситуації та оцінки корупційних ризиків.

Водночас, як уже зазначалося, відповідно до Переговорної рамки Україна зобов'язана забезпечити інтеграцію антикорупційної політики до всіх переговорних розділів та поширити її на максимально широке коло суспільних відносин.

Крім того, Європейський Союз здійснюватиме моніторинг прогресу України у сфері запобігання та протидії корупції. Це передбачає реалізацію низки реформ і посилення інституційної спроможності ключових органів, визначених умовами успішного закриття переговорних розділів (бенчмарками), а також закріплених у Спільній заяві щодо 10 пріоритетних кроків, які Україна має виконати протягом 2026 року.

До таких реформ, зокрема, належать: посилення незалежності та розширення юрисдикції НАБУ і САП, перегляд порядку призначення та звільнення Генерального прокурора, реформування ДБР, зміцнення системи внутрішнього контролю у сфері запобігання корупції на високому рівні, а також ухвалення Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми до II кварталу 2026 року.

³ Остання Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки, затверджена Законом України № 2322-IX від 20.06.2022 р.

Згідно із Спільною позицією ЄС щодо відкриття переговорного кластеру 1 «Основи» у межах переговорів про вступ України до ЄС «ЄС особливо підкреслює, що незалежність та ефективність спеціалізованих антикорупційних органів, а також інших відповідних інституцій мають бути забезпечені шляхом подальшого зміцнення їхньої спроможності та повноважень. ЄС також наголошує, що Україні необхідно розширити юрисдикцію НАБУ, щоб вона охоплювала всі публічні посади з високими корупційними ризиками, включаючи керівництво Офісу Президента, голів обласних державних адміністрацій тощо, а також надати САП операційну спроможність і необхідні повноваження для початку кримінальних проваджень щодо народних депутатів без погодження Генерального прокурора.»

З огляду на викладене, проєкт Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС, а також спрямований на виконання заходу, передбаченого Дорожньою картою з питань верховенства права.

Разом із тим, звертаємо увагу, що на розгляді Верховної Ради України перебувають два альтернативні законопроєкти, реєстр. № 15230-1 та № 15230-2, які також передбачають затвердження Антикорупційної стратегії на 2026-2030 роки. У зв'язку з цим зазначені законопроєкти доцільно розглядати одночасно.

При цьому слід зазначити, що всі три законопроєкти мають спільну мету та подібну структуру. Відмінності між ними полягають насамперед у рівні деталізації окремих положень та акцентах на пріоритетних напрямках антикорупційної політики. Водночас законопроєкти за реєстр. № 15230 та № 15230-2, на відміну від законопроєкту за реєстр. № 15230-1, повніше враховують питання, визначені бенчмарками переговорного процесу та Спільною заявою щодо 10 пріоритетних кроків, оскільки передбачають відображення в Антикорупційній стратегії заходів щодо реформи ДБР та удосконалення порядку призначення і звільнення Генерального прокурора.

Поряд із цим пропонується у даному законопроєкті, у частині реалізації заходу Антикорупційної стратегії на 2026-2030 роки (п. 1.6.1.1) щодо поширення заходів фінансового контролю на «окремих працівників патронатних служб, у тому числі працівників патронатних служб (радників, помічників) посадових осіб, які займають політичні посади», конкретизувати відповідну категорію шляхом поширення таких вимог насамперед на працівників патронатних служб посадових осіб вищих органів державної влади.

Такий підхід відповідатиме наведеним вище рекомендаціям ЄС та європейським стандартам, зокрема частині п'ятій статті 8 Конвенції ООН проти корупції та пункту 2.4.1 Рекомендації ОЕСР щодо доброчесності та боротьби з корупцією в Україні. Зазначені стандарти виходять із того, що антикорупційними механізмами, включаючи заходи фінансового контролю та декларування, мають бути охоплені особи, які фактично впливають на процес прийняття державних рішень та щодо яких існують підвищені ризики виникнення конфлікту інтересів і корупційних проявів.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС, а також спрямований на виконання заходу Дорожньої карти з питань верховенства права, водночас потребує доопрацювання з метою врахування рекомендацій ЄС.

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про засади державної антикорупційної політики на 2026 – 2030 роки»
(р. № 15230-1 від 18.05.2026, Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Відповідно до пояснювальної записки метою проєкту Закону є визначення стратегічних пріоритетів і основних напрямів державної антикорупційної політики на 2026–2030 роки, виконання міжнародних зобов'язань України у сфері запобігання та протидії корупції, а також сприяння набуттю повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору.

Законопроєктом пропонується затвердити Антикорупційну стратегію на 2026–2030 роки (далі – Стратегія) як рамковий документ державної політики у сфері запобігання та протидії корупції. Стратегія визначає основоположні цілі, пріоритетні напрями та очікувані результати формування і реалізації цілісної та взаємопов'язаної системи запобігання корупції. Вона також визначає механізми координації діяльності суб'єктів формування та реалізації антикорупційної політики, а також підходи до моніторингу та оцінювання результатів її виконання. Стратегія поєднує системний підхід до розвитку загальної системи запобігання та протидії корупції з галузевим підходом, спрямованим на зниження корупційних ризиків у пріоритетних сферах суспільних відносин.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується сфери боротьби з корупцією, що входить до розділу 24 «Юстиція, свобода, безпека» Кластеру 1 «*Основи процесу вступу до ЄС*» в рамках переговорного процесу між Україною та ЄС, та яка охоплюється зобов'язаннями України відповідно до:

1) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);

2) Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції 2003 року (далі – Конвенція ООН проти корупції);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3) Дорожньої карти з питань верховенства права, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475 (далі – Дорожня карта з питань верховенства права)².

Разом з тим, Україна взяла на себе зобов'язання у сфері боротьби з корупцією, які здебільшого надаються стороною ЄС для країни-кандидата в рамках переговорного процесу у формі рекомендацій для досягнення відповідності вимогам Копенгагенських критеріїв для вступу до ЄС, та які наведені в низці документів, а саме:

- Щорічних звітах про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023, 2024 та 2025 років;
- Переговорній рамці ЄС, представленій на Першій міжурядовій конференції між Україною та ЄС 25 червня 2024 року, на якій офіційно розпочалися переговори про членство України в ЄС (далі – Переговорна рамка);
- 10 пріоритетних пунктів, які Україна має виконати протягом року, що закріплено у Спільній заяві Комісара з питань розширення М. Кос та Віце-прем'єр-міністра України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Т. Качки від 11 грудня 2025 року;
- Переданих Україні стороною ЄС умов успішного закриття переговорів (бенчмарків) (квітень 2026 року);
- Спільна позиція ЄС щодо відкриття переговорного кластеру 1 «Основи» у межах переговорів про вступ України до ЄС від 12 червня 2026 року (AD 18/26 CONF-UA 2/26).

Також в ЄС нещодавно прийнято Директиву (ЄС) 2026/1021 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2026 року про боротьбу з корупцією, що замінює Рамкове рішення Ради 2003/568/ЈНА та Конвенцію про боротьбу з корупцією за участю посадових осіб Європейських Співтовариств або посадових осіб держав-членів Європейського Союзу, та вносить зміни до Директиви (ЄС) 2017/1371 Європейського Парламенту та Ради (далі - Директива 2026/1021/ЄС).

3. Відповідність законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Перш за все варто зазначити, що зобов'язання щодо боротьби з корупцією закріплені в Угоді про асоціацію, а саме:

- статті 3, відповідно до якої *верховенство права, належне врядування, боротьба з корупцією, боротьба з різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризмом, сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторонності є головними принципами* для посилення відносин між Сторонами;

² Дорожня карта розроблена відповідно до Переговорної рамки ЄС, представленій на Першій міжурядовій конференції між Україною та ЄС 25 червня 2024 року, на якій офіційно розпочалися переговори про членство України в Європейському Союзі, та погоджена Європейською Комісією.

- статті 14, відповідно до якої в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки *Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією.*

Також згідно з пунктом 4 статті 22 Угоди про асоціацію, Сторони віддані ефективному виконанню, зокрема, Конвенції ООН проти корупції 2003 року та інших відповідних міжнародних документів.

Відповідно до статті 5 Конвенції ООН проти корупції кожна Держава-учасниця, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, розробляє й здійснює або проводить *ефективну скоординовану політику протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності.* Кожна держава-учасниця прагне періодично проводити оцінку відповідних правових інструментів й адміністративних заходів з метою визначення їхньої адекватності з точки зору запобігання корупції та боротьби з нею.

Згідно із Переговорною рамкою (пункт 51) *«прогрес України у боротьбі з корупцією, включаючи результати розслідувань та винесення обвинувальних вироків, буде ретельно відстежуватися. Крім того, антикорупційна політика буде інтегрована в усі відповідні розділи. Відповідно, розділ не буде тимчасово закрито, доки не буде впроваджено достатню антикорупційну політику в цьому конкретному розділі.»*

Разом з тим, Дорожня карта з питань верховенства права, яка була розроблена відповідно до Переговорної рамки з урахуванням наданих рекомендацій ЄК у її щорічних звітах, передбачає низку заходів, які Україна має виконати щодо боротьби з корупцією, зокрема:

- здійснювати комплексний аналіз найбільш уражених корупцією сфер, результати якого стануть основою (підґрунтям) нових Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми зі строком виконання – III квартал 2025 року та на постійній основі;

- розробити та прийняти Антикорупційну стратегію та Державну антикорупційну програму, спрямовані як на підвищення ефективності загальної системи запобігання та протидії корупції, так і на мінімізацію корупції у пріоритетних сферах, такі як *судова система, органи правопорядку, публічні закупівлі, зокрема оборонні закупівлі, державні підприємства, інфраструктура, митниця та оподаткування, будівництво та управління земельними ресурсами, природні ресурси та видобувна галузь.* Ці стратегічні документи мають бути розроблені прозоро та на основі доказів (зокрема, результатів комплексного аналізу найбільш уражених корупцією сфер), включаючи консультації з

державними органами та неурядовими зацікавленими сторонами зі строком виконання – 6 місяців після останнього року дії попередньої стратегії³.

Також відповідно до статті 21 Директиви 2026/1021/ЄС без шкоди для чинної політики, кожна держава-член повинна прийняти та опублікувати національну стратегію запобігання корупції та боротьби з нею, встановивши цілі, пріоритети та відповідні заходи, а також засоби для досягнення цих цілей. Держави-члени повинні прагнути забезпечити, щоб така національна стратегія розроблялася у консультації з громадянським суспільством, відповідними органами або підрозділами, зазначеними у статті 22, незалежними експертами, дослідниками та іншими зацікавленими сторонами, а також враховувати потреби, особливості та виклики держав-членів.

Корупція є комплексною проблемою, а вразливості, а також найдоцільніші способи їх подолання відрізняються залежно від сектору. Тому держави-члени повинні у відповідні проміжки часу проводити оцінку, щоб визначити сектори або професії, які найбільше ризикують корупцією, та розробляти заходи для вирішення основних ризиків у визначених секторах або професіях, зокрема шляхом регулярної організації, за потреби, заходів з підвищення обізнаності, адаптованих до специфіки визначених секторів або професій. Держави-члени, які мають широкі національні стратегії боротьби з корупцією, також можуть враховувати свої оцінки ризиків у цих стратегіях, за умови, що ризики оцінюються, а заходи регулярно переглядаються (пункт 43 преамбули Директиви 2026/1021/ЄС).

Отже, відповідно до права ЄС держави-члени мають дискреційні повноваження щодо визначення заходів із запобігання та протидії корупції у своїх антикорупційних стратегіях, виходячи з аналізу наявної ситуації та оцінки корупційних ризиків.

Водночас, як уже зазначалося, відповідно до Переговорної рамки Україна зобов'язана забезпечити інтеграцію антикорупційної політики до всіх переговорних розділів та поширити її на максимально широке коло суспільних відносин.

Крім того, Європейський Союз здійснюватиме моніторинг прогресу України у сфері запобігання та протидії корупції. Це передбачає реалізацію низки реформ і посилення інституційної спроможності ключових органів, визначених умовами успішного закриття переговорних розділів (бенчмарками), а також закріплених у Спільній заяві щодо 10 пріоритетних кроків, які Україна має виконати протягом 2026 року.

До таких реформ, зокрема, належать: посилення незалежності та розширення юрисдикції НАБУ і САП, перегляд порядку призначення та звільнення Генерального прокурора, реформування ДБР, зміцнення системи внутрішнього контролю у сфері запобігання корупції на високому рівні, а також ухвалення Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми до II кварталу 2026 року.

³ Остання Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки, затверджена Законом України № 2322-IX від 20.06.2022 р.

Згідно із Спільною позицією ЄС щодо відкриття переговорного кластеру 1 «Основи» у межах переговорів про вступ України до ЄС «ЄС особливо підкреслює, що незалежність та ефективність спеціалізованих антикорупційних органів, а також інших відповідних інституцій мають бути забезпечені шляхом подальшого зміцнення їхньої спроможності та повноважень. ЄС також наголошує, що Україні необхідно розширити юрисдикцію НАБУ, щоб вона охоплювала всі публічні посади з високими корупційними ризиками, включаючи керівництво Офісу Президента, голів обласних державних адміністрацій тощо, а також надати САП операційну спроможність і необхідні повноваження для початку кримінальних проваджень щодо народних депутатів без погодження Генерального прокурора.»

З огляду на викладене, проєкт Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС, а також спрямований на виконання заходу, передбаченого Дорожньою картою з питань верховенства права.

Разом із тим, звертаємо увагу, що на розгляді Верховної Ради України перебувають два законопроєкти, основний за реєстр. № 15230 та альтернативний за реєстр. № 15230-2, які також передбачають затвердження Антикорупційної стратегії на 2026-2030 роки. У зв'язку з цим зазначені законопроєкти доцільно розглядати одночасно.

При цьому слід зазначити, що всі три законопроєкти мають спільну мету та подібну структуру. Основні відмінності між ними полягають у рівні деталізації окремих положень та акцентах на пріоритетних напрямках антикорупційної політики.

Водночас з метою більш повного врахування питань, визначених бенчмарками переговорного процесу та Спільною заявою щодо 10 пріоритетних кроків, а також врахування Спільної позиції ЄС щодо відкриття переговорного кластеру 1 «Основи» у межах переговорів про вступ України до ЄС пропонується проєкт Закону доповнити положеннями стосовно включення до Антикорупційної стратегії заходів щодо:

- комплексної реформи Державного бюро розслідувань за значної участі незалежних експертів, призначених міжнародними партнерами;

- процедури відбору та звільнення Генерального прокурора та прокурорів високого рівня більш прозорою та заснованою на заслугах;

- надання Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі (САП) необхідних повноважень для порушення кримінальних справ проти членів парламенту без попереднього схвалення Генерального прокурора.

Поряд із цим пропонується у даному законопроєкті, у частині реалізації заходу Антикорупційної стратегії на 2026-2030 роки (п. 1.6.1.1) щодо поширення заходів фінансового контролю на «окремих працівників патронатних служб, у тому числі працівників патронатних служб (радників, помічників) посадових осіб, які займають політичні посади», конкретизувати відповідну категорію шляхом поширення таких вимог насамперед на працівників патронатних служб посадових осіб вищих органів державної влади.

Такий підхід відповідатиме наведеним вище рекомендаціям ЄС та європейським стандартам, зокрема частині п'ятій статті 8 Конвенції ООН проти корупції та пункту 2.4.1 Рекомендації ОЕСР щодо доброчесності та боротьби з корупцією в Україні. Зазначені стандарти виходять із того, що антикорупційними механізмами, включаючи заходи фінансового контролю та декларування, мають бути охоплені особи, які фактично впливають на процес прийняття державних рішень та щодо яких існують підвищені ризики виникнення конфлікту інтересів і корупційних проявів.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС, а також спрямований на виконання заходу Дорожньої карти з питань верховенства права, водночас **потребує доопрацювання** з метою врахування рекомендацій ЄС.

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про засади державної антикорупційної політики на 2026 – 2030 роки»
(р. № 15230-2 від 25.05.2026, н.д. Порошенко П.О. та ін.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Відповідно до пояснювальної записки метою проєкту Закону є визначення стратегічних пріоритетів і основних напрямів державної антикорупційної політики на 2026 – 2030 роки, виконання міжнародних зобов'язань України у сфері запобігання та протидії корупції, а також сприяння набуттю повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору.

Законопроєктом пропонується затвердити Антикорупційну стратегію на 2026 – 2030 роки (далі – Стратегія) як рамковий документ державної політики у сфері запобігання та протидії корупції. Стратегія визначає основоположні цілі, пріоритетні напрями та очікувані результати формування і реалізації цілісної та взаємопов'язаної системи запобігання корупції. Вона також визначає механізми координації діяльності суб'єктів формування та реалізації антикорупційної політики, а також підходи до моніторингу та оцінювання результатів її виконання. Стратегія поєднує системний підхід до розвитку загальної системи запобігання та протидії корупції із галузевим підходом, спрямованим на зниження корупційних ризиків у пріоритетних сферах суспільних відносин.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується сфери боротьби з корупцією, що входить до розділу 24 «Юстиція, свобода, безпека» Кластеру 1 «*Основи процесу вступу до ЄС*» в рамках переговорного процесу між Україною та ЄС, та яка охоплюється зобов'язаннями України відповідно до:

- 1) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);
- 2) Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції 2003 року (далі – Конвенція ООН проти корупції);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 23 червня 2026 року (протокол № 265) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3) Дорожньої карти з питань верховенства права, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475 (далі – Дорожня карта з питань верховенства права)².

Разом з тим, Україна взяла на себе зобов'язання у сфері боротьби з корупцією, які здебільшого надаються стороною ЄС для країни-кандидата в рамках переговорного процесу у формі рекомендацій для досягнення відповідності вимогам Копенгагенських критеріїв для вступу до ЄС, та які наведені в низці документів, а саме:

- Щорічних звітах про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023, 2024 та 2025 років;
- Переговорній рамці ЄС, представленій на Першій міжурядовій конференції між Україною та ЄС 25 червня 2024 року, на якій офіційно розпочалися переговори про членство України в ЄС (далі – Переговорна рамка);
- 10 пріоритетних пунктів, які Україна має виконати протягом року, що закріплено у Спільній заяві Комісара з питань розширення М. Кос та Віце-прем'єр-міністра України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Т. Качки від 11 грудня 2025 року;
- Переданих Україні стороною ЄС умов успішного закриття переговорів (бенчмарків) (квітень 2026 року);
- Спільна позиція ЄС щодо відкриття переговорного кластеру 1 «Основи» у межах переговорів про вступ України до ЄС від 12 червня 2026 року (AD 18/26 CONF-UA 2/26).

Також в ЄС нещодавно прийнято Директиву (ЄС) 2026/1021 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2026 року про боротьбу з корупцією, що замінює Рамкове рішення Ради 2003/568/ЈНА та Конвенцію про боротьбу з корупцією за участю посадових осіб Європейських Співтовариств або посадових осіб держав-членів Європейського Союзу, та вносить зміни до Директиви (ЄС) 2017/1371 Європейського Парламенту та Ради (далі - Директива 2026/1021/ЄС).

3. Відповідність законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Перш за все варто зазначити, що зобов'язання щодо боротьби з корупцією закріплені в Угоді про асоціацію, а саме:

- статті 3, відповідно до якої *верховенство права, належне врядування, боротьба з корупцією, боротьба з різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризмом, сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторонності є головними принципами для посилення відносин між Сторонами;*

² Дорожня карта розроблена відповідно до Переговорної рамки ЄС, представленій на Першій міжурядовій конференції між Україною та ЄС 25 червня 2024 року, на якій офіційно розпочалися переговори про членство України в Європейському Союзі, та погоджена Європейською Комісією.

- статті 14, відповідно до якої в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки *Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією.*

Також згідно з пунктом 4 статті 22 Угоди про асоціацію, Сторони віддані ефективному виконанню, зокрема, Конвенції ООН проти корупції 2003 року та інших відповідних міжнародних документів.

Відповідно до статті 5 Конвенції ООН проти корупції кожна Держава-учасниця, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, розробляє й здійснює або проводить *ефективну скоординовану політику протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності.* Кожна держава-учасниця прагне періодично проводити оцінку відповідних правових інструментів й адміністративних заходів з метою визначення їхньої адекватності з точки зору запобігання корупції та боротьби з нею.

Згідно із Переговорною рамкою (пункт 51) *«прогрес України у боротьбі з корупцією, включаючи результати розслідувань та винесення обвинувальних вироків, буде ретельно відстежуватися. Крім того, антикорупційна політика буде інтегрована в усі відповідні розділи. Відповідно, розділ не буде тимчасово закрито, доки не буде впроваджено достатню антикорупційну політику в цьому конкретному розділі.»*

Разом з тим, Дорожня карта з питань верховенства права, яка була розроблена відповідно до Переговорної рамки з урахуванням наданих рекомендацій ЄК у її щорічних звітах, передбачає низку заходів, які Україна має виконати щодо боротьби з корупцією, зокрема:

- здійснювати комплексний аналіз найбільш уражених корупцією сфер, результати якого стануть основою (підґрунтям) нових Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми зі строком виконання – III квартал 2025 року та на постійній основі;

- розробити та прийняти Антикорупційну стратегію та Державну антикорупційну програму, спрямовані як на підвищення ефективності загальної системи запобігання та протидії корупції, так і на мінімізацію корупції у пріоритетних сферах, такі як *судова система, органи правопорядку, публічні закупівлі, зокрема оборонні закупівлі, державні підприємства, інфраструктура, митниця та оподаткування, будівництво та управління земельними ресурсами, природні ресурси та видобувна галузь.* Ці стратегічні документи мають бути розроблені прозоро та на основі доказів (зокрема, результатів комплексного аналізу найбільш уражених корупцією сфер), включаючи консультації з

державними органами та неурядовими зацікавленими сторонами зі строком виконання – 6 місяців після останнього року дії попередньої стратегії³.

Також відповідно до статті 21 Директиви 2026/1021/ЄС без шкоди для чинної політики, кожна держава-член повинна прийняти та опублікувати національну стратегію запобігання корупції та боротьби з нею, встановивши цілі, пріоритети та відповідні заходи, а також засоби для досягнення цих цілей. Держави-члени повинні прагнути забезпечити, щоб така національна стратегія розроблялася у консультації з громадянським суспільством, відповідними органами або підрозділами, зазначеними у статті 22, незалежними експертами, дослідниками та іншими зацікавленими сторонами, а також враховувати потреби, особливості та виклики держав-членів.

Корупція є комплексною проблемою, а вразливості, а також найдоцільніші способи їх подолання відрізняються залежно від сектору. Тому держави-члени повинні у відповідні проміжки часу проводити оцінку, щоб визначити сектори або професії, які найбільше ризикують корупцією, та розробляти заходи для вирішення основних ризиків у визначених секторах або професіях, зокрема шляхом регулярної організації, за потреби, заходів з підвищення обізнаності, адаптованих до специфіки визначених секторів або професій. Держави-члени, які мають широкі національні стратегії боротьби з корупцією, також можуть враховувати свої оцінки ризиків у цих стратегіях, за умови, що ризики оцінюються, а заходи регулярно переглядаються (пункт 43 преамбули Директиви 2026/1021/ЄС).

Отже, відповідно до права ЄС держави-члени мають дискреційні повноваження щодо визначення заходів із запобігання та протидії корупції у своїх антикорупційних стратегіях, виходячи з аналізу наявної ситуації та оцінки корупційних ризиків.

Водночас, як уже зазначалося, відповідно до Переговорної рамки Україна зобов'язана забезпечити інтеграцію антикорупційної політики до всіх переговорних розділів та поширити її на максимально широке коло суспільних відносин.

Крім того, Європейський Союз здійснюватиме моніторинг прогресу України у сфері запобігання та протидії корупції. Це передбачає реалізацію низки реформ і посилення інституційної спроможності ключових органів, визначених умовами успішного закриття переговорних розділів (бенчмарками), а також закріплених у Спільній заяві щодо 10 пріоритетних кроків, які Україна має виконати протягом 2026 року.

До таких реформ, зокрема, належать: посилення незалежності та розширення юрисдикції НАБУ і САП, перегляд порядку призначення та звільнення Генерального прокурора, реформування ДБР, зміцнення системи внутрішнього контролю у сфері запобігання корупції на високому рівні, а також ухвалення Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми до II кварталу 2026 року.

³ Остання Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки, затверджена Законом України № 2322-IX від 20.06.2022 р.

Згідно із Спільною позицією ЄС щодо відкриття переговорного кластеру 1 «Основи» у межах переговорів про вступ України до ЄС «ЄС особливо підкреслює, що незалежність та ефективність спеціалізованих антикорупційних органів, а також інших відповідних інституцій мають бути забезпечені шляхом подальшого зміцнення їхньої спроможності та повноважень. ЄС також наголошує, що Україні необхідно розширити юрисдикцію НАБУ, щоб вона охоплювала всі публічні посади з високими корупційними ризиками, включаючи керівництво Офісу Президента, голів обласних державних адміністрацій тощо, а також надати САП операційну спроможність і необхідні повноваження для початку кримінальних проваджень щодо народних депутатів без погодження Генерального прокурора.»

З огляду на викладене, проєкт Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС, а також спрямований на виконання заходу, передбаченого Дорожньою картою з питань верховенства права.

Разом із тим, звертаємо увагу, що на розгляді Верховної Ради України перебувають два законопроєкти, основний за реєстр. № 15230 та альтернативний за реєстр. № 15230-1, які також передбачають затвердження Антикорупційної стратегії на 2026-2030 роки. У зв'язку з цим зазначені законопроєкти доцільно розглядати одночасно.

При цьому слід зазначити, що всі три законопроєкти мають спільну мету та подібну структуру. Відмінності між ними полягають насамперед у рівні деталізації окремих положень та акцентах на пріоритетних напрямках антикорупційної політики. Водночас законопроєкти за реєстр. № 15230 та № 15230-2, на відміну від законопроєкту за реєстр. № 15230-1, повніше враховують питання, визначені бенчмарками переговорного процесу та Спільною заявою щодо 10 пріоритетних кроків, оскільки передбачають відображення в Антикорупційній стратегії заходів щодо реформи ДБР та удосконалення порядку призначення і звільнення Генерального прокурора.

Поряд з цим, з метою більш повного врахування питань, визначених бенчмарками переговорного процесу та Спільною заявою щодо 10 пріоритетних кроків, а також врахування Спільної позиції ЄС щодо відкриття переговорного кластеру 1 «Основи» у межах переговорів про вступ України до ЄС пропонується проєкт Закону доповнити положеннями стосовно включення до Антикорупційної стратегії заходу щодо надання САП необхідних повноважень для порушення кримінальних справ проти членів парламенту без попереднього схвалення Генерального прокурора.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проєкт Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС, а також спрямований на виконання заходу Дорожньої карти з питань верховенства права, водночас **потребує доопрацювання** з метою врахування рекомендацій ЄС.

